

Sreda, 23. Maj 2007.

Svedok John Crosland

Otvorena sednica

Optuženi su pristupili Sudu

Početak u 09.07h

Molim ustanite. Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju zaseda. Izvolite, sedite.

Predmet broj IT-04-84-T, Tužilac protiv Ramuša Haradinaja i ostalih.

SUDIJA ORIE: Dobro jutro svima. Da li je Odbrana spremna da nastavi s unakrsnim ispitivanjem gospodina Croslanda?

ADVOKAT EMMERSON: Da. Dopustite mi da vas obavestim da sada pred sobom imate izmenjenu verziju indeksa, fascikla 1. koja sadrži one dokazne predmete koji su do sada bili označeni za identifikaciju, bilo P, bilo D brojem. Ja predlažem, naravno uzevši u obzir eventualno vaše poglede o tome, da nastavim unakrsno ispitivanje na isti način kao i ranije. Drugim rečima da unakrsno ispitujem svedoka služeći se samo brojem tabulatora, jer smo na taj način sprovedli prvi deo unakrsnog ispitivanja. A onda na kraju njegovog svedočenja, će svi dokumenti biti označeni za identifikaciju i indeks će onda biti ažuriran kako bi ga Pretresno veće moglo ponovo dobiti u novoj verziji.

SUDIJA ORIE: To znam. Međutim, istovremeno, ukoliko budemo u situaciji, da drugi moraju da se služe transkriptom ove rasprave, onda bi bilo dobro, da oni ne budu u situaciji da tabulatori i brojevi za identifikaciju budu na dva različita mesta. Prema tome, ako se budete služili nekim dokumentom, koji već ima broj za identifikaciju, ja vas onda molim, da ih onda pomenete. A ako ne, onda molim da se to poveže što je moguće brže. Ja ću zatražiti od predstavnice Sekretarijata da ona odmah dâ D broj za identifikaciju, kako bismo onda mogli da se koncentrišemo na to jedno mesto.

ADVOKAT EMMERSON: Želim samo još da kažem, da iz ovog razloga nisam na taj način postupao tokom prvog dela unakrsnog ispitivanja, tako da će postojati razlika u načinu ispitivanja.

SUDIJA ORIE: Da istina je, mada možda je bolje da stvari poboljšamo, umesto da se držimo starog sistema. Molim da se svedok uvede u sudnicu. Pretpostavljam će se strane složiti s time, da bi bilo dobro, da podsetimo gospodina Croslanda, da je i dalje obavezan svečano izjavom umesto da ga zamolimo da ponovo dâ svečanu izjavu.

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

ADVOKAT EMMERSON: Da, svakako. Kada je pak reč o vremenu, nisam do sada imao prilike da razgovaram s gospodinom Guy-Smithom, ali vam mogu reći da će naša oba unakrsna ispitivanja, završiti danas, a gospodin Harvey će onda ispitivati sutra ujutro.

SUDIJA ORIE: Dobro. Onda ćemo nastaviti sa sledećim svedokom sutra ujutro.

ADVOKAT EMMERSON: Da.

SUDIJA ORIE: Jedino preostalo pitanje je, da ako danas završite ranije, možda ćemo morati čekati gospodina Harveya, pre nego što počne dodatno ispitivanje. To naravno nije baš najbolja situacija. Vi gospodine Re razumete da vas ja neću pozvati da počnete sa dodatnim ispitivanjem, pre nego što čujemo unakrsno ispitivanje gospodina Harveyja.

TUŽILAC RE: Pa ja i ne mogu da dodano ispitujem pre gospodina Harveyja, jer onda bismo imali ostatak materijala i morali bismo da ponovo dodatno ispitujemo.

SUDIJA ORIE: Dobro. Pretresno veće ne želi da se gubi vreme. Budući da imamo i druge svedoke za ostatak ove nedelje ...

ADVOKAT EMMERSON: Ako mi dopustite da kažem, nije verovatno da ćemo mi završiti mnogo pre kraja ovog radnog dana.

SUDIJA ORIE: U redu.

ADVOKAT EMMERSON: Možda grešim, ali nije verovatno.

(svedok je pristupio sudu)

SUDIJA ORIE: Dobro jutro gospodine Crosland.

SVEDOK CROSLAND: Dobro jutro časni Sude.

SUDIJA ORIE: Gospodine Crosland, vi ste 19. aprila dali svečanu izjavu da ćete govoriti istinu, samo istinu i ništa osim istine. Ta svečana izjava vas i dalje obavezuje. Odnosi Se i na ostatak vašeg svedočenja. Pretpostavljam da ćete vi svedočiti danas i deo sutrašnjeg radnog dana. Sada će gospodin Emmerson nastaviti sa unakrsnim ispitivanjem.

svedok: John Crosland

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

UNAKRSNO ISPITIVANJE: ADVOKAT EMMERSON - NASTAVAK

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Dobro jutro. Hvala što ste se vratili. Dozvolite mi da vas podsetim na nešto na šta su mene jutros podsetili, a to je, da i ja i vi moramo da govorimo polako i da ostavimo jasnu pauzu između pitanja i odgovora zbog prevoda i transkripta.

ADVOKAT EMMERSON: Molim da se sada svedoku predaju zelena i plava fascikla. Mislim da nam za sada ne treba plava fascikla jer ćemo se koncentrisati na zelenu. Prošlog puta kad ste vi bili ovde, išli smo hronološki kroz niz dokumenata o srpskim vojnim delovanjima u područjima kojima se bavila optužnica. I kad smo prekinuli došli smo do tabulatora 14. Možda se sećate, da je bilo diskusije nakon pitanja sudije Oriea o tome šta tačno znači reč 'linija delovanja' u jednom dokumentu. Prema tome, ako pređemo sada na tabulator 14. vidimo to naređenje o razmeštanju...

SUDIJA ORIE: Gospodine Emmerson...

ADVOKAT EMMERSON: Izvinite.

SUDIJA ORIE: U skladu s onim što sam ranije rekao, mislim da prvo treba da damo broj za tabulator 14.

sekretar: To će biti dokazni predmet D70.

SUDIJA ORIE: Izvolite nastavite gospodine Emmerson

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Kao što sam rekao, to je dokument koji je potpisao pukovnik Živanović. Tu se radi o razmeštanju 125. Motorizovane brigade koja je bila stacionirana u Peći/Pejë.

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Koliko ja razumem, da.

ADVOKAT EMMERSON: Dobro. Na drugoj strani, u prva dva paragrafa govori se o razmeštaju borbene grupe 2 i borbene grupe 3, 125. brigade. O tome smo dakle već govorili prošli put. Samo da se ponovo orijentiramo. 125. brigada je bila bazirana u Peći/Pejë a 169. brigada kojom je zapovedao pukovnik Delić u Prizrenu.

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Da, u to vreme.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Dobro. Ako pogledamo prvu tačku, vidimo da ovde piše da je „borbena grupa dobila instrukciju da bude spremna u sadašnjem sektoru

delovanja za operacije duž dve osovine“. Prva osovina počinje u kasarni i ako je kasarna bila tamo gde je bila brigada, to je onda Peć/Pejë?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Da.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: I onda znači, kasarna, selo Smolica/Smolicë, selo Ponoševac/Ponoshec i od Ponoševca/Ponoshec do sela *Gornja Morina*. To je sve sa zapadne strane glavnog puta. Je li tačno?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Da.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Dakle bez obzira na to da li je ovo naređenje bilo i sprovedeno, ovo naređenje kaže borbenoj grupi 2, da će biti razmeštena u manevru koji će ići južno od Peći/Pejë do *Gornje Morine*.

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Da. To je tačno.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: A druga osovina ide od kasarne na *Erecku Suku*. Nakon tog, izgleda da imamo treću osovину od kasarne do sela Zrze/Xërxë i od kasarne do Radonjičkog/Radoniq jezera. Da li vidite to?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Da.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Dakle, to je jedan niz pokreta koji zrakasto idu iz Peći/Pejë i idu na jug sa obe strane glavnog puta. Je li tačno?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Da. Izgleda da je to tu naređeno.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Mi tu imamo niz ciljeva, među kojima su i *Erecka Suka* i Radonjičko/Radoniq jezero.

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Da.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: I ovde se takođe opisuje i zadatak i to na način koji sugeriše da će se oni sastati i saradivati sa snagama MUP-a. u tim područjima. Ovde stoji zadatak „u saradnji sa susednim snagama MUP-a Republike Srbije, razbiti šiptarske sabotažne i terorističke grupe i osigurati linije snabdevanja za jedinice Vojske Jugoslavije“.

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: To je tačno.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Dakle, da je to tako i sprovedeno, to bi bio jedan dosta sveobuhvatni poduhvat čišćenja prema dole, kako bi se obezbedile obe strane glavnog puta. Je li tačno?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Da, tako to tu izgleda.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Znači to je išlo prema dole, prema području koje je bilo pod odgovornošću 549. brigade?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: To je tačno.

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

SUDIJA ORIE: Gospodine Emerson, pre nego što nastavite, vidim da ovde vi kažete da je to dopis, a u prevodu stoji, da je to naređenje, a onda mi je predstavnicu Sekretarijata rekla da se u elektronskoj sudnici taj dokument, 424 po pravilu 65 ter nalazi samo na originalnom jeziku, da nema ni prevoda, ni radne verzije prevoda. Prema tome, želeo bih da znam tačno o kojim dokumentima govorimo, koji su u elektronskom sudu, a koji nisu? Šta sada da učinimo? Mislim da je sada takođe teško, pretpostavljam, ne znam, gospođo sekretar, da li je original sada dobio D70? Jeste. Dobro, onda bismo možda to mogli ... da gospodine Re.

TUŽILAC RE: Moj referent za predmet pronašao je prevod koji mi imamo. Ja se nadam da je to razaslano.

SUDIJA ORIE: Da. Naravno. Ako to nije u sistemu, onda uvek postoji rizik da ćemo imati nekoliko prevoda istog dokumenta. Hteo bih samo da potvrdim da svi govorimo o istom originalu i istom prevodu.

ADVOKAT EMMERSON: Da.

SUDIJA ORIE: Dakle, neću vas sada zaustavljati, ali molim da se to razjasni.

ADVOKAT EMMERSON: Časni Sude, vi sigurno znate na koji način ti prevodi dolaze u naše ruke. Mi smo tražili od Tužilaštva, da nam predaju engleske prevode dokumenata, koji su došli iz više srpskih vojnih izvora, uključujući i pukovnika Delića i od njih smo dobili radne verzije prevoda. Koliko ja znam, nismo dobili konačne verzije prevoda, jer da smo dobili stavili bismo ih u sistem.

SUDIJA ORIE: Da.

ADVOKAT EMMERSON: Ali moramo biti sigurni da tačan prevod bude na kraju povezan sa originalnim dokumentom.

SUDIJA ORIE: Da.

ADVOKAT EMMERSON: Ja se nadam da ću to ovog dana rešiti sa ovim i sa drugim dokumentima,

SUDIJA ORIE: Da.

ADVOKAT EMMERSON: No kad je reč o 'dopisu' to je naravno moja pogreška, jer se ovde očitito kaže 'naređenje'.

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

SUDIJA ORIE: Da. Hvala.

ADVOKAT EMMERSON: Dakle da se vratimo na implikacije ovog dokumenta. Da li ste vi pukovniče Crosland znali za razmeštanje srpskih snaga južno od Peći/Pejë u bilo kom trenutku u drugoj polovini maja?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Pa mi naravno nismo za to znali, jer nam nisu govorili šta će MUP i Vojska da rade. Moje opservacije bile su ono što smo mi videli ili identifikovali, dakle na pozicijama koje su bile vidljive sa puta. Jer, kao što sam već rekao, skrenuti sa puta na nekim mestima nije bilo mudro. Prema tome ono što smo mi mogli da vidimo od onoga što su radili MUP i Vojska uz put, bilo je dosta ograničeno.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Mislim da se nismo možda najbolje razumeli. Da li se sećate da je krajem maja došlo do ofanzive iz Peći/Pejë?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Mislim da, da. Mislim da sam dao izjavu u jednom trenutku da su operacije išle u tom smeru i da su se pojačale u tom periodu.

ADVOKAT EMMERSON: Dobro. Vratićemo se još na to, ali sada da završimo sliku o ovom dokumentu. BG-3, evo pročitacu šta ovde piše: „treba da bude spremna na sadašnjem sektoru razmeštaja za operacije duž sledećih sovina: Peć/Pejë - Dečani/Dečan – selo Rastavica/Rastavicë – selo Junik/Junik –selo Ponoševac/Ponoshec; Peć/Pejë – selo Zahać/Zahaq – selo Klina/Klinë do sela Iglarevo/Gllarevë, i Peć/Pejë – selo Raušić/Raushiq – selo Barane/Baran i selo Čelopek/Çallopek“. A za zadatak se kaže „u saradnji sa snagama MUP-a razbiti DTG duž osovina delovanja i saradivati sa BG-2 da se deblokira selo Ponoševac/Ponoshec i karaula *Morina* kao i obezbedi ruta Peć/Pejë – Dečani/Dečan i Peć/Pejë – Klina/Klinë“. Dakle ostavimo sada po strani pitanje da li je to sprovedeno u delo. Ovo izgleda kao jedan plan i ove dve borbene grupe treba zajedno da izvedu jednu dosta značajnu ofanzivu koja kreće iz Peći/Pejë i ide prema istoku, jugu i zapadu. Je li tačno?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Da, izgleda da je to tačno.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: A sada molim vas okrenite stanu 5. paragraf 17. u ovom dokumentu. Sećate se da sam vas prošlog puta pitao o tome kolika bi bila verovatnoća da bi takva koncentracija srpske artiljerije, na primer na uzvisinama nad jezerom, takođe imala u okolini i pešadiju koja je čuva i koja na terenu okolo uspostavlja neku vrstu sanitarnog kordona. Znam da smo govorili o tome da je to sasvim normalna taktika, koja se koristi u britanskoj i drugim evropskim vojskama, pa sada želim da vas pitam sledeće: u paragrafu 17. stoji „proširite prethodnicu obezbeđenja i straže u preraspoređivanju jedinica u sektoru na određene položaje. Koristite ih da se kontrolišu ovi sektori koji su teški za osmatranje, ili gde može biti snajperske vatre ili vatre iz automatskog oružja, otvorene na jedinice ili MTS. U okviru raspona b/r utvrdite osovine kretanja osoblja i MTS-a tamo gde osoblje može da bude zaštićeno od iznenadnih operacija diverzantsko terorističkih grupa iz udaljenosti“. Pomozite nam sada oko skraćenica. Da li znate šta je MTS?

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Mislio sam da ćete me to pitati i da budem iskren, ne.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: A b/r?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: To bi moglo da bude brigada, ali ne znam.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: U redu. Uopšteno govoreći, da li se ovim paragrafom naređuje onim kopnenim trupama koje su na spoljnim položajima da vode zaštitne operacije u područjima koje nije lako posmatrati?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Pa ja bih rekao da je to standardni postupak koji je trebalo slediti. Da li je bilo tako, to je drugo pitanje, ali tako piše u ovom naređenju da iz normalnih bezbednosnih predostrožnosti treba izvršiti preraspoređivanje trupa u tom području.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Da li možete da nam to objasnite najjednostavnijim jezikom? Šta u stvari znači ovaj paragraf 17? O kakvoj vrsti standardnog preraspoređivanja trupa je reč?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Imajući na umu jedinice o kojima je reč, dakle jedinice Vojske Jugoslavije i MUP-a koje su delovale u tom području, govorimo o maju, a dotle su one delovale već četiri, pet meseci, onda bismo očekivali da oni imaju dobro, ako ne i jako dobro znanje o tom području, ili bi barem to trebalo da imaju u zavisnosti od njihove sposobnosti i mogućnosti patroliranja. Prema tome, trebalo bi da budu u stanju da ukažu na područja potencijalnih problema i da preduzmu odgovarajuće akcije kako bi sami sebe zaštitili. A to je sve uz pretpostavku da oni izvode ispravne vojne akcije.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Sve što možemo da zaključimo iz ovog dokumenta je ono što je naređeno?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Izvinjavam se, ali naređenje je jasno, da se štite linije komunikacije od ubacivanja sa strane.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: A praktično govoreći, samo da to navedem zbog zapisnika, to bi značilo da se kopnene trupe prerasporede na određena mesta, gde bi mogle da budu određene koncentracije snaga OVK, koje bi mogle da predstavljaju opasnost za jedinice koje bi bile preraspoređene u to područje. Je li tako?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Pa uz puno poštovanje, to ne mora nužno da znači raspoređivanje jedinica u to područje. U vojnom smislu to je pokrivanje područja zbog moguće vatre s uzvisina. Dakle da se trupe ne izlože gerilskim taktikama i da ne budu u takvoj vrsti nepovoljne situacije.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Ali, da li bi onda bilo potrebno da se postave položaji za otvaranje vatre u tom području, ako ima bilo kakvih pokreta?

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: To bi bilo korisno.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: A da li biste očekivali da bi se koristila snajperska vatra?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Da li vi sada govorite o OVK?

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Ne, govorim o srpskim stražarima.

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Pa rekao bih da bi koristili kombinaciju snajperske vatre i direktne vatre iz oklopnih transportera i tenkova, ili artiljerijskog oruđa i minobacača.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Dakle, namera koja se navodi u prvom redu ovog naređenja uključuje obezbeđivanje vatrenog delovanja kojim bi se pokrilo područje preraspoređivanja trupa koje se kreću od Peći/Pejë do *Erecke Suke* i Radonjićkog/Radoniq jezera. Drugim rečima one se kreću južno od Peći/Pejë na ova dva mesta.

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Pa ovo je pisano naređenje i kaže se „razbiti, ili uništiti“, mislim...

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Da. Tako je.

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: ... i ukazuje da se može koristiti vatra iz teškog naoružanja kad god je to moguće.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: I na kraju ovo. Kaže se „bezbednosnu prethodnicu i spoljnu stražu“. Šta bi to značilo u vojnom smislu?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: To može da pokriva svašta. Može da pokriva pokretne snage, dobro zaštićene. Mogle bi da budu specijalne snage za koje sam već rekao da su bolje obučene. Može da se odnosi na redovne snage koje su pregrupisane i naoružane teškim naoružanjem i u stanju su da podnesu bilo koji manji napad, koji bi bio pokrenut protiv njih. Dakle tu ima čitav niz opcija.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Ako pogledamo paragraf 14. gde se u naređenju uključuje instrukcija da se minira područje raspoređivanja trupa. Da li vidite to?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Da, ovde se pominju mine, ali to mogu da budu takozvane zaštitne mine, ne fizičko postavljanje mina kako bi se blokirao pristup, već da se zaštite vlastiti odbrambeni položaji, tako da to ne moraju da budu mine, koje bi se tamo ostavile. One mogu da budu raspoređene u području kao zaštita i onda kada se udaljavate iz tog područja, nosite ih s sobom.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: I na to ukazuje drugi deo ovog paragrafa?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Tako je, gospodine.

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: A da bi se postavile te mine, onda moraju da postoje i kopnene snage, da bi se obezbedila zaštita?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Uvek je dobro ako se to ima, ali ove zaštitne mine mogu da postavljaju same kopnene trupe, jer se one postavljaju u blizini, kako bi bile zaštita od iznenadnog napada.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Da li možete sada da pogledate tabulator 14. na trenutak, jer ste rekli ranije da ste imali mogućnost da primetite određene ofanzivne akcije u tom području u datom trenutku.

ADVOKAT EMMERSON: Da bi bilo jasno, ovo je dokument koji ne treba da se pokazuje na ekranu, koji ne treba da vidi javnost. Zbog zapisnika, on trenutno nema broj u svrhu identifikacije.

SUDIJA ORIE: Treba da dobije taj broj.

sekretar: Časni Sude, ovo će biti dokazni predmet D71, obeležen u svrhu identifikacije.

SUDIJA ORIE: Hvala gospođo sekretarko.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Daću vam vremena da se orijentišete u ovom dokumentu pukovniče Crosland. To je izveštaj o situaciji i datum je 28. maj. Je li tako?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Da. To je datum koji se ovde pojavljuje.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: U suštini ja vam sugerišem, da ono što vi ovde izveštavate jeste situacija, u kojoj je vama uskraćen pristup u područja oko Dečana/Dečan. Taj pristup su vam uskratili srpske snage, dok je vođena ofanzivna operacija krajem maja, ali vi ste bili u mogućnosti da vidite posledice te ofanzive u selu Ljubenić/Lybeniq na glavnom putu Peć/Pejë – Dečani/Dečan. To je jedna opšta sugestija, ali pre nego što odgovorite na to možda bismo mogli da pogledamo detalje. Prvo rezime, na dnu prve stranice. Pročitaću za zapisnik. „dvodnevna tura obilaska zapadnog Kosova; još više ograničena sloboda kretanja nego inače. (Nismo mogli da dođemo do Đakovice/Gjakovë i Dečana/Dečan); selo Kijevo/Kijevë (jugoistočno od Kline/Klina) u rukama naoružanih srpskih civila; videli smo dokaze nedavnih paljenja kuća u dva sela severno od Dečana/Dečan – svedoci govore o helikopterskom napadu na dva mala sela zapadno od Rudnika/Rudnik; svedoci dolaska velikog konvoja MUP-a u područje; takođe videli veliki konvoj JSO koji se vraćao u pravcu za koji mi mislimo da je njihova baza; nema dokaza o učešću Vojske Jugoslavije u ovim akcijama; MUP zateže obruč“. Želeo bih da to malo detaljnije pogledamo, ako na drugoj stranici pogledamo paragraf 2, pod zaglavljem „ograničenje kretanja“ i na trenutak pročitamo taj paragraf. Da li ste pročitali?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Da.

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Ukratko govoreći, da li se čini da je vašoj grupi uskraćen pristup u područje Dečana/Dečan i da su vam taj pristup uskratili srpske snage?
SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Da to je tačno. Tako piše ovde.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: A s obzirom da su vas vraćali na svakom kontrolnom punktu čini se da je postojalo neko centralno naređenje, da se spreči ulazak predstavnika međunarodne zajednice, diplomata i štampe. Je li tako?
SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Pa čini se da je to tačno.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: I to se podudara sa povećanjem prisustva snaga MUP-a u tom području?
SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: To piše u mom izveštaju, da.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Ali mislim da ste vi uspeli da stignete južno na glavnom put do Ljubenića/Lybeniq i Gornjeg Streoca/Strelc i Epërm, jer vidim u paragrafu 4. da ste vi obišli ta dva sela. Ako bismo mogli da pogledamo paragraf 4. pod naslovom „paljenje kuća u selima severno od Dečana/Dečan“. Međutim ovde nam nedostaje jedan red na dnu stranice pa moramo da čitamo iz sredine rečenice. A to glasi „od zgrada duž glavnog puta prema Ljubeniću/Lybeniq i Gornjem Streocu/Strelc i Epërm, bile su uništene“, verovatno uništene pušcanom vatrom, pukovniče Crosland?
SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Da to je tačno.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: „Čaure nisu bile tamo duže od jednog dana ili približno toliko. Neke kuće su bile spaljene. Jedna u Gornjem Streocu/Strelc i Epërm se još pušila. MUP-a nije bilo na vidiku“. „Činilo se da su sela napuštena, ali nakon nekog vremena jedan broj (20) muškaraca, Albanaca izašao je da nam ispriča šta se desilo. Rekli su da su sela bila napadnuta i da je 11 ljudi ubijeno. Do napada je došlo u ponedeljak 25. maja. Njihovi opisi učinilaca odgovaraju više pripadnicima JSO nego redovnog MUP-a. “ I onda je opis u nekoliko redova od strane jednog Albanca s kojim ste razgovarali, koji je imao na sebi jaknu i imao je takođe redenike za AK 47.

SUDIJA ORIE: Izvinite za trenutak gospodine Emmerson. Možete da nastavite.

ADVOKAT EMMERSON: Hvala.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Zastanimo ovde na trenutak. Da li se sećate tog događaja?
SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Da. Mislim da se sećam. Da, gospodine.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Ja shvatam da ste vi mnogo toga morali da pratite, da se svašta dešavalo širom Kosova, ali da li se sećate da ste vi možda imali neke dodatne informacije ili ste možda obavili neku dodatnu istragu, da biste dobili informacije s nekog drugog mesta, onoga što se desilo 25. maja u ta dva sela?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Ne, ja mislim da je izveštaj potpun, koliko se sećam, a imajte na umu da je situacija izuzetno menjala, i to vrlo često se menjala iz minuta u minut i to i na jednoj i na drugoj strani, jer bi svaka od njih na lokalnom terenu za kratko vreme stekla prednost.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Mogu li vas zamoliti da sada pogledate tabulator 39, a to je izveštaj OEBS-a ...

SUDIJA ORIE: Gospodine Emmerson Ako prelazite na drugi tabulator, ja bih želeo da postavim jedno dodatno pitanje, ili ćete se vratiti na ovaj?

ADVOKAT EMMERSON: Ja ću se svakako vratiti na ovaj.

SUDIJA ORIE: Izvolite nastavite.

ADVOKAT EMMERSON: Tabulator 39. bi takođe trebalo da se obeleži u svrhu identifikacije.

SUDIJA ORIE: Gospođo sekretar To će biti broj?

sekretar: Časni Sude to će biti dokazni predmet D72 obeležen u svrhu identifikacije.

SUDIJA ORIE: Hvala vam gospođo sekretar.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Ovo je rezime događaja na Kosovu koji je sačinila Verifikaciona misija OEBS-a 1998. i 1999; ide se od sela do sela. Ako pogledate drugu stranu, videćete da se pominje selo Ljubenić/Lybeniq i izveštaj glasi ovako. „Ljubenić/Lybeniq koji je udaljen od glavnog puta za Dečane/Dečan, sedam kilometara južno od Peći/Pejë, je mešovito selo. Nalazi se u podnožju klisure koja se diže iznad ravnice. To je bilo mesto navodnog masovnog ubistva 25. maja 1998. godine u kojem je osam ljudi pogubljeno po kratkom postupku i to je učinila srpska policija“. I tu je jedna fusnota, na koju ću se vratiti za trenutak. „U to vreme nezavisni verifikatori nisu bili u prilici da dođu u ovo područje u kojem su se vodile teške borbe. Tokom borbi koje su počele nekoliko dana kasnije oko četiri kuća je uništeno ili teško oštećeno, a većina stanovništva kosovskih Albanaca se iselila. “ Ostali deo se bavi 1999. godinom. A fusnota se nalazi na sledećoj stranici i odnosi se na izveštaj *Amnesty International*, a odmah posle toga je odlomak sa web stranice Kosovskog kriznog centra. I tu je niz fotografija iz „Ljubenića 25. maja 1998. koje

se pripisuju *Koha Ditore*. “ Da zastanemo ovde za trenutak. Da li biste se složili da se izveštaj OEBS-a izgleda odnosi na isti incident na koji ste vi naišli nakon incidenta u *Ljubeniću* 25. maja 1998?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Čini se da je reč o istom području. Da, gospodine.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: I iako ti nezavisni verifikatori nisu bili u mogućnosti da dođu u to područje u to vreme, vi ste u stvari uspeli da tamo dođete tri dana nakon napada. Je li tako?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Da, izgleda da je tako.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: *Koha Ditore*, mislim da ste rekli – možda grešim – ali zar niste rekli da ste *Koha Diitore* smatrali pouzdanim albanskim izvorom?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: To je bio glavni izvor u Prištini/Prishtinë, da.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Dakle čini se, a da pritom ne komentarišemo detalje ovih fotografija, čini se je priča koju ste čuli o jednom broju ljudi koji su ubijeni, mislim da vam je bilo rečeno da je to bilo 11 ljudi koje su ubili pripadnici JSO, da drugi izveštaji potkrepljuju tu priču. Da li se slažete?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Izgleda da je to tačno.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: A fotografije žrtava ovog napada pokazuju ljude u civilnoj odeći.

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Izgleda da su u civilnoj odeći. Da, gospodine.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Ako krenemo dalje...

ADVOKAT EMMERSON: Časni Sude, da li ste želeli da postavite neko pitanje o tabulatoru 15. i paragrafu kojim sam se upravo bavio?

SUDIJA ORIE: Da, želeo sam da vam skrenem pažnju gospodine Crosland, na drugi paragraf. U sredini piše: „u Dečanima/Dečan je bilo najveće prisustvo MP u prošlom mesecu“. Mene interesuje šta je „MP“.

SVEDOK CROSLAND: Izvinite, gospodine na koju stranicu mislite?

SUDIJA ORIE: Reč je o tabulatoru 15, druga stranica, paragraf 2: naslov „ograničenje kretanja“ i onda u sredini tog paragrafa piše „u Dečanima/Dečan je bilo najveće prisustvo MP u prošlom mesecu“.

SVEDOK CROSLAND: Mislim da je trebalo da piše „MUP“, gospodine.

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

SUDIJA ORIE: Pa i ja sam mislio da je u tome problem.

SVEDOK CROSLAND: To je greška u kucanju.

SUDIJA ORIE: Da. Hvala. Izvolite nastavite.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Da se sada vratimo na paragraf 4. U kojem ste vi razgovarali sa seljanima Gornjeg Streoca/Strelca i Epërmi takođe ste posetili Ljubenić/Lybeniq. Odmah malo niže vi kažete: „posle kratkog vremena smo otišli i nastavili do kontrolnog punkta koji je bio odmah severno od Dečana/Dečan. Nakon konsultovanja sa svojim nadređenim štabom kopnenom linijom, MUP je odbio naš zahtev da idemo do Dečana/Dečan. Dok smo čekali na kontrolnom punktu“ neko čije ime je precrtano „pitao je za pogođeni *Golf Volksvagen*. MUP je rekao da je u ponedeljak 25 maja, dva pripadnika MUP-a su išla iz Peći/Pejë u Dečane/Dečan kad su naišli na zasedu u jednom od sela severno od tog kontrolnog punkta. Jedan je poginuo a drugi je ranjen. Moguće je da su akcije protiv dva sela ...

SUDIJA ORIE: Gospodine Emmerson ...

ADVOKAT EMMERSON: Izvinite.

SUDIJA ORIE: Gospodine Emmerson izvolite nastavite.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: I vi nastavljate „moguće je da su akcije protiv dva sela“, to su Ljubenić/Lybeniq i Gornji Streoc/Strelca i Epërm „izazvane tom zasedom. Taj VW je imao crnogorske registarske tablice. Vratili smo se u Peć/Pejë“. Pukovniče Crosland, želim da vam postavim samo jedno ili dva pitanja o tom pasusu, jer izgleda da je došlo do napada na ta dva sela 25. maja, istog tog dana kada je taj *Golf* naišao na zasedu i na njega je pucano. *Golf* u kome su bila dva pripadnika MUP-a. Moguće da je reč o napadu iz osвете. Da li je to je tačno?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Kao što sam rekao to je bila glavna ruta od Peći/Pejë prema Dečanima/Dečani dalje prema Đakovici/Gjakovë i Prizrenu/Prizren. Tu su se vodile borbe svakodnevno. Korišćene su sve moguće mete na ove strane i od strane OVK i od strane MUP-a i Vojske Jugoslavije kadgod im se pružila prilika. Zbog toga, kao što sam već rekao moguće je da je reč o mogućoj osveti, zbog toga što su stradala dva pripadnika MUP-a.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Da, ono što sam ja hteo ...

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Ali to je takođe moglo da bude i deo veće operacije, kao što ste vi to već i naznačili.

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Želeo bih da to malo detaljnije razmotrimo. Vama je potpuno jasno da vam je rečeno da je jedan od dva pripadnika MUP-a poginuo. Je li tako? to piše u vašem izveštaju.

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Da, tako piše.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Mi smo čuli iskaz svedoka na Sudu koji je bio pripadnik MUP-a i koji se vozio u *Golfu* od Peći/Pejë do Dečana/Dečan 25. maja s drugim pripadnikom MUP-a i na njih je pucala jedna grupa mladih vojnika, dobrovoljaca OVK. Vozilo je oštećeno, a svedok koji je ovde svedočio je bio pogođen u nogu i ranjen, ali niko nije poginuo u tom incidentu. Dakle ono što pokušavam da ispitam je, da li je u pitanju jedan isti incident? Mi znamo da se taj incident koji je svedok ovde opisao desio na glavnom putu tog dana u blizini Ljubenića/Lybeniq. Da li se sećate, da li vam je rečeno, da se taj napad koji se ovde pominje, napad na automobil *Golf*, da se desio u blizini sela Ljubenić/Lybeniq?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Sve što ja mogu da uradim je da ponovim ono što piše u mom izveštaju i da kažem da je to onoliko tačno koliko sam to mogao da napravim.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: To vozilo *Golf* koje ste videli tri dana nakon incidenta, nalazilo se na kontrolnom punktu severno od Dečana/Dečan. Je li tako?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Gospodine, tako piše u izveštaju. Tamo je bilo.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Pretpostavljam da je prošlo previše vremena da biste se setili da li je taj kontrolni punkt bio blizu Ljubenića/Lybeniq ili je bio bliže Dečanima/Dečan?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Da, to je tačno. Kao što sam pokušao da kažem Pretresnom veću, bilo je mnogo kontrolnih punktova, i to vrlo snažnih kontrolnih punktova duž celog puta i oni su podizani kad god bi se pojavila takva situacija, tako da se bojim da ne mogu da budem konkretniji od toga.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Shvatam u celosti. Ali samo da se vratim na jedan komentar koji ste izneli pre nekoliko trenutaka. Jedno od mogućih objašnjenja za napade i ubijanje civila u ta dva sela je osveta. Drugo objašnjenje je da je to bio deo jedne šire ofanzive koja se širila južno od Peći/Pejë i teško je kategorički reći koje od tih objašnjenja ima više izgleda da bude pravo?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Ne, to nije moguće reći. Ja se u potpunosti slažem s vama.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Hvala. Možemo li sada da pogledamo paragraf 8, molim. U njemu se kaže: „konvoj JSO se kreće istočno od Peći/Pejë maršrutom od baze 2. Kako smo ušli u Peć/Pejë sinoć videli smo konvoj JSO, deset vozila koja su išla na istok prema *Vitromirici*. Sva vozila a su bila obojena na isti način kao maskirna vozila. Neka su

imala oznake JSO na vratima vozila. To je neuobičajeno. Svi pripadnici JSO su imali maskirnu boju“. Je li to boja na njihovom licu?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Da.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: „Bili su dobro raspoloženi. Neki Srbi su im mahali. Oni su im uzvraćali na trijumfalan način. Tog popodneva našli smo ono za šta smo mislili da je njihova baza, zatvor istočno od Istoka/Istog. BOV-3 sa njihovim oznakama je bio parkiran u hangaru (5 BOV-3 je bilo u njihovom konvoju sinoć) i mislimo da je još jedna lokacija hotel iznad i zapadno od manastira Dečani/Dečan. “ Paragraf 9. : „nema nikakvih znakova da učestvuje Vojska Jugoslavije. Niko nije govorio o učešću Vojske Jugoslavije. Kada im je postavljeno pitanje oni su govorili o učešću JSO, PJP, ili MUP-a. “ Dve rečenice dalje „smatramo da Vojska Jugoslavije daje materijalnu podršku, dakle vozila koja su prefarbana u plavo, logistiku i tako dalje“. Da zastanem ovde. Vozilo koje ste vi videli, BOV, koje ste videli da ih ima JSO, to je bilo jedno od protivvazdušnih oruđa, koja su bila tu raspoređena i to tako da se koriste protiv ljudstva?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Tako je gospodine.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: A očigledno je, u tim prilikama, da ste vi zabeležili da verujete da su to vozila Vojske Jugoslavije, koja su prefarbana u plavo. Da najpre razjasnimo nešto. Vozila JSO koja ste vi opisali, da li bi ona bila plave boje?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Ne. Ona su kao što je to opisano ovde, bila ofarbana u kamuflažne boje.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: U redu. Dakle kada se vozila Vojske Jugoslavije prebace, ona su odlazila u MUP i PJP?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Koliko sam ja shvatio, ona bi bila prekomandovana u MUP, a oni bi interno odlučivali kako da se ta oruđa rasporede.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: I na kraju, u paragrafu 10. kaže se „MUP zateže situaciju“. Da li možete da za zapisnik kažete, šta ste mislili pod tim izrazom?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Kao što sam već rekao pred Sudom, glavna linija kretanja. . . jedna od glavnih komunikacija kroz Kosovo je bila blokirana i to je trajalo već nekoliko nedelja i činilo se da su srpske snage bezbednosti u celini nastojale da vode jednu sveobuhvatniju politiku i da pokušaju da očiste taj kraj, a isto tako i da održe neku kontrolu nad glavnim putevima.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Mislim da ste u jednoj ranijoj prilici, kada ste upotreбили izraz „zatezati“ da ste vi u stvari rekli, da ono što je tada bilo korišćeno jeste bila jedna politika opšteg razaranja i onemogućavanja normalnog života za albansko stanovništvo u cilju da se ta mesta učine nenaseljivim. Da li je to fer prikaz?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Tako je gospodine.

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Kao što vidimo u paragrafu 10, ako se slažete sa mnom, informacije koje ste vi mogli da primite o tome kako se ova ofanziva vodi, to su informacije koje ste uglavnom saznavali nakon razgovora sa pojedincima, koji su se nalazili u tom kraju, a ne zato što ste vi to sami videli?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Gospodine, uz dužno poštovanje prema vama, mislim da niste sasvim u pravu.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: U redu.

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Kao što sam već rekao, mi smo bili u tom kraju duže vreme i to kontinuirano, i ocena koju smo izneli zasnivala se na mom profesionalnom iskustvu. Naravno, mi nismo imali uvida u direktna naređenja koja su bila izdavana srpskim snagama bezbednosti.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Hvala vam. Da pogledamo sad dokument pod rednim brojem 16. To je dokument koji još uvek nije dobio MFI broj. On se nalazi na listi 65 ter. To je samo nacrt prevoda. Prema tome, ukoliko u nekom trenutku dobijemo autorizovani prevod, ni ćemo ga zameniti.

sekretar: Časni Sude, to će biti dokazni predmet D73 obeležen u svrhu identifikacije.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Pukovniče Crosland, ovo je rukopis...

SUDIJA ORIE: Samo trenutak gospodine Emmerson. Izvolite nastavite.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: U originalu ovaj dokument je pisan rukom i tu se naređuje određeni razmeštaj snaga. U naslovu se kaže „PrK“, to je komanda Prištinskog korpusa, datirano 28. maja i upućeno komandi PrK i Trećoj armiji, načelniku Glavnog štaba. I tu se rezimira vojna operacija koja se planira i koja je preduzeta u okviru one, ovde se radi o kraju maja, dakle u okviru one srpske ofanzive. Molim vas da pogledate treću stranicu tog dokumenta. Tu se kaže: „odlučio sam, u koordiniranoj akciji sa snagama MUP-a deblokirati pravac Šišman/Shishman I Bokes - Ponoševac/Ponoshec – Molić/Molliq – Junik/Junik i pravac Ponoševac/Ponoshec - *Donja Morina* - Potok Molić/Molliq. Grupisati glavne snage za deblokiranje puta duž osovine Ponoševac/Ponoshec - Molić/Molliq - Junik/Junik, a pomoćne snage duž linije Ponoševac/Ponoshec - *Donja Morina* - Potok Molić/Molliq. " Da opet zastanemo ovde. To su sela koja su se nalazila na zapadanoj strani glavnog puta, a to odgovara onom što smo videli u dokumentu malopre. Je li tako?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Tako je.

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Dva reda dalje „budite spremni za angažovanje u 0400 i dalje“ a zatim se kaže, tu nije sasvim sigurno u pogledu datuma jer piše : „2/? 8 maja 1998“. Zatim se kaže „Bg-2 125. Motorizovane brigade zajedno sa 30/2 Pat/30- milimetara, protiv avionsko oruđe iz 52 arbr PVO/protivavionske artiljerijske raketne brigade, u saradnji sa akcijama snaga MUP-a treba da deblokiraju liniju Ponoševac/Ponoshec – Molić/Molliq - Junik/Junik i Ponoševac/Ponoshec - *Donja Morina* - Potok Molić/Molliq. BG-2 549. motorizovane brigade treba da deblokira put Šišman/Shishman I Bokes - Smolica/Smolicë – Popovac/Popovc. Bg-3, 125. motorizovane brigade treba da deblokira put Peć/Pejë – Raušić/Raushiq - Ljubenić/Lybeniq. Treća bVP treba da obezbedi dubinsko obezbeđenje državne granice i da napreduje pravcem granična postava *G. Pavle Ilić* – Dečani/Deçan – Crnobreg/Carrabreg. " Zatim se nastavlja „52 bvp treba da izvede diverzivni napad duž linije Radonjičko/Radoniq jezero selo *Donji Bites*, a 52 arbr treba da izvrši diverzivni napad duž linije Đakovica/Gjakovë – Čabra/ Cabrë - Osek Hile/Osek Hilë. " U nastavku se kaže „jedan tenkovski vod, vod bVP i 30/2 Pat vod treba da budu u rezervi. Ako sada pogledamo u samo dno te stranice pod naslovom: „situacija na terenu“: „kontrolni punktovi i patrole srpskog MUP-a funkionišu prema planu. Teritorija koju kontrolišu šiptarski teroristi: i dalje je situacija ista. Uočeno je da teroristi u selu Glođan/Gllogjan vrše široke pripreme za utvrđivanje sela“. Vidite li to?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Tako piše gospodine.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Ako se sada usredsredimo na dva aspekta manevara u dnu treće stranice, dakle BG-3 treba da obezbedi dubinsko obezbeđenje državne granice i da izvrši diverziono napredovanje duž linije granične postaje *G. Pavle Ilić* – Dečani/Deçan – Crnobreg/Carrabreg, 52 bVP diverzioni napad duž linije Radonjičko/Radoniq jezero – *Donji Bites*. *Donji Bites* se nalazi odmah pored *Suka Bites*, je li tako? To je selo pored jezera?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Ne mogu više da se setim gospodine. Ne sećam se toga. To se ne nalazi na mapi koju ja imam.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: U redu. Možemo to da razjasnimo kasnije. No gospodine, imate li vi kod sebe onu kartu sa crvenim oznakama. Ako ne, možemo da vam damo primerak te karte. To je D32. To je sada ono što pokazujemo svedoku.

SUDIJA ORIE: Gospodine Emmerson, pre nego što nastavimo, rekli ste da je dokument 16. u originalu u rukopisu. Međutim ja vidim da ima rukopisa, upisan je datum, ali sam dokument čini se da nije pisan rukom.

ADVOKAT EMMERSON: Da oprostite. Ja sam to tako video, jer u vrhu stranice piše „rukom pisano“ i to je razlog. Ja sam odatle zaključio da se radi o pisanom dokumentu.

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

SUDIJA ORIE: Da, to mora da se odnosi na datum.

ADVOKAT EMMERSON: Na datum.

SUDIJA ORIE: I kaže se da je to 28. 05.

ADVOKAT EMMERSON: I u kontekstu to ima smisla, jer piše „pisano 28 maja“

SUDIJA ORIE: Izvolite nastavite.

ADVOKAT EMMERSON: Molim da se svedoku sada dâ karta na kojoj se lakše vidi. To je karta koju smo već imali prilike da vidimo.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Radi vaše orijentacije, da li vidite jezero na karti i Radonjićku/Radoniq Suku, dakle brdo zapadno od jezera na 571 metara nadmorske visine?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Da, vidim.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: A odmah zapadno od toga nalazi se nekolicina kuća duž puta. Dali vidite to?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Da.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Dakle očigledno je da je to jedan od pravaca diverzionog napredovanja i to od jezera ka *Donjem Bitesu*, dok istovremeno treba da se izvrši i diverziono napredovanje ka Dečanima/Dečan i Crnobregu/Carrabreg. A vidimo da se to nalazi jugozapadno od Dečana/Dečan. Najpre da vas pitam ovo: ta dva pravca napredovanja, to su u stvari nastojanja da se kreće ka Glođanu/Gllogjan?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Pa čini se da je tako.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: I to krajem maja meseca. A šta u stvari znači diverzivni napad?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Pa diverzivni napad je nešto što treba da prikrije glavni pravac neke druge operacije i taj glavni napad može biti ili zajedno koordiniran ili deo napada.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Da se privuče pažnja neprijatelja i da se, ako mogu tako da kažem, njima priđe iz nekog drugog smera a da oni to ne primete.

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Pa to bi bio jedan od načina da se to objasni.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Znači implikacija onog što se ovde planira ...

SUDIJA ORIE: Samo trenutak molim. Izvolite nastavite gospodine Emmerson.

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: To bi značilo da ono što se ovde planira, je diverzivni napad ka selu Donji Bites da bi se skrenula pažnja OVK u tom pravcu i odvratila pažnja od Glođan/Gllogjan. Je li tako?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: To je moguće gospodine.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: A iz poslednja dva reda ovog dokumenta, čini se, slažete li se sa mnom, da se tu naročito vodi računa o pripremama koje se vrše u selu Glođan/Gllogjan za taj napad.

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Tako piše tu gospodine.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: U redu. Hvala. Da pogledamo sada dokument 17. Izvinite.

SUDIJA ORIE: To je D34.

ADVOKAT EMMERSON: Da.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Vrlo ćemo kratko pogledati ovaj dokument. Ovo je naređenje od istog dana. Potpisao ga je general-major Pavković. I oko samo ovlaš pogledate ovaj dokument, molim vas da nam potvrdite da se radi o naređenju, kojim se kako se čini nalaže vojna ofanziva na zapadnoj strani puta iz Dečana/Dečan prema Ložanu/Lozhanë, Slup/Sllup, Vokšu/Voksh, Junik/Junik, i iz Varića i potoka Erenik. Drugim rečima ako se pogleda dokument i mesta koja se tu pominju, čini se da naređuje da se istovremeno izvrši napad 28. maja zapadno od puta. Da li se slažete sa mnom?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Da.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Prema tome, ako pogledate ova dva naređenja i ako pogledate dokaze koje ste vi zatekli u Gornjem Streocu/Strelc i Epërm i Ljubeniću /Lybeniq i činjenicu da uprkos tome što je došlo do narastanja snaga u tom kraju, da su međunarodni predstavnici bili isključeni u ovom trenutku. Da li mislite sada, kada razmislite o tome, da se radilo o velikoj srpskoj ofanzivi s obe strane puta?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Tako se čini iz ovih naređenja. Izdata su naređenja da se to izvrši.

ADVOKAT EMMERSON: Mislim da ovaj poslednji dokument nije bio obeležen za identifikaciju. Jeste? U redu. Hvala.

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Ako pogledamo sada dokument u tabulatoru 18, radi se o diplomatskom telegramu. Da li možete da nam pomognete u ovome? Možda da opišete šta se dogodilo nakon toga, odnosno da li ste bili u stanju da pribavite neke dodatne informacije?

SUDIJA ORIE: Gospodine Emmerson, gospodine Emmerson ...

ADVOKAT EMMERSON: Da.

SUDIJA ORIE: Pre nego što pređemo na dokument u tabulatoru 18, vi ste u svom pitanju svedoku sugerisali da se u D34, kao što ste rekli, kako se čini, radi o naređenju da se napad izvrši istog dana, dakle 28. maja i svedok je to potvrdio.

ADVOKAT EMMERSON: Da.

SUDIJA ORIE: No, ono što ja vidim u ovom dokumentu je, da on nosi datum 28. maj 1998. godine, no koliko ja shvatam ... to bi možda trebalo proveriti u originalu ... tu bi trebalo da se nalazi pečat. To bar stoji u prevodu, međutim ja to ne vidim na originalu, bar onako kako vidim original na ekranu. Da, možda gledam pogrešan dokument. Tražio sam D34. Hoćete li molim vas da mi kažete koji je to broj? Da li je to 1D04-0008?

ADVOKAT EMMERSON: Da.

SUDIJA ORIE: Ne tif. Dakle ja u sistemu imam to uneto kao dokument od jedne stranice. No u prevodu se kaže da je dokument primljen 28. maja, ne vidi se o kojoj se godini radi, a potom je nečitko 20 časova i 20 minuta.

ADVOKAT EMMERSON: Da.

SUDIJA ORIE: A u prvom punom pasusu na kraju se kaže . . .

ADVOKAT EMMERSON: Da, časni Sude.

SUDIJA ORIE: „u pripravnosti 29. maja u 4. 00 ujutro“.

ADVOKAT EMMERSON: Da.

SUDIJA ORIE: Prema tome, ja se pitam na osnovu čega ste vi zaključili da se radi o naređenu za napad 28 maja? I zbog čega je svedok to potvrdio?

ADVOKAT EMMERSON: Moraću da to proverim, međutim ono što sam hteo da kažem je da je ovo bilo naređenje 28. maja za aktivnost, koja treba da se izvrši rano u jutarnjim časovima.

SUDIJA ORIE: Da.

ADVOKAT EMMERSON: Mislim da smo samo jednom prethodno videli ovaj dokument i žao mi je ja sam se ovde koristio prečicama.

SUDIJA ORIE: Još uvek se pitam šta je sa drugom stranicom u elektronskom sistemu.

ADVOKAT EMMERSON: Moraćemo to da proverimo. Možda je to pečat na poledini stranice, ali to mora da se proveri.

ADVOKAT EMMERSON: Da. Moglo bi da bude. To bi trebalo da se kopira i onda reprodukuje u elektronskom sistemu.

ADVOKAT EMMERSON: Hvala vam.

SUDIJA ORIE: Izvolite nastavite.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Sada bih hteo da se ponovo vratimo na tabulator 18. A mislim da mu još nije dodeljen MFI broj.

SUDIJA ORIE: Gospođo sekretar za tabulator 19. . .

ADVOKAT EMMERSON: Tabulator 18.

SUDIJA ORIE: Ne, tabulator 18 nosi broj P99.

ADVOKAT EMMERSON: Hvala. Dakle to je P99. To je dokument koji gledam.

SUDIJA ORIE: Da.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Ovo je izveštaj od 4. juna. Tu se izveštava pod naslovom „bezbednost“: „ima izveštaja da se borbe nastavljaju uglavnom u području Dečana/Dečan u zapadnom Kosovu. Moj pomoćnik je izvestio da je vraćen i severno od Peći/Pejë i južno od Đakovica/Gjakovë tako da nema nezavisnih informacija da se ovo potvrdi“. Da samo ovde zastanemo za trenutak. To je verovatno ambasador Donnelly, koji izveštava da ima nekih teškoća i da ne može da prođe kroz taj kraj. Je li tako?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Tako je.

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: A zatim u pasusu 3. se kaže: „takođe ima nagoveštaja da snage bezbednosti proširuju područje svojih operacija. U nekim izveštajima se govori o granatiranju i kretanju policije u blizini Glođan/Gllogjan i Jablanice/Jabllanicë, sedišta OVK istočno od Dečana/Deçan. Izvori snaga bezbednosti tvrde da je oko 1. 000 pripadnika OVK bazirano u Glođan/Gllogjan. “ Da zastanemo ovde za trenutak. Da li se vi sećate da je bilo pokreta policije u blizini Glođan/Gllogjan tada krajem maja, početkom juna?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Mislim da, kao što smo već rekli, da je bilo pokreta duž cele te glavne saobraćajnice.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Da, ali Glođan/Gllogjan je dosta udaljen na zapad od tog glavnog puta i moguće je da je značajno, da je došlo do pokreta policije i da je bilo granatiranja u srcu područja u kome se nalazi Glođan/Gllogjan.

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Mislim da bi se moglo tvrditi gospodine, da su snage Vojske Jugoslavije i snage srpske bezbednosti možda imale nekih indicija da je moguće da tamo postoje baze OVK i da je moguće da su one granatirale te eventualne položaje OVK kao što su to činili tokom čitave te situacije na Kosovu. Mislim da sam to u više navrata ponovio.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Da. Čuli smo dosta o granatiranju, ali u ovom izveštaju se ne govori samo o granatiranju, već i o pokretima policije u području Glođana/Gllogjan. Pretpostavljam da kretanje policije, jeste kretanje na terenu?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Da, uz dužno poštovanje gospodine Emmerson, samo da kažem da je ovo izveštaj ambasadora Donnellyja.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Da.

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: On je u stvari na osnovu mog izveštaja, koji sam ja prethodno pripremio ... on je uzeo taj izveštaj, a zatim je dodao i neke druge informacije koje je dobio iz obaveštajnih izvora.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Da...

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: U koje ja ne bih imao uvida, jer sam bio na terenu.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Ja sam shvatio da kada ambasador Donnelly obaveštava Ministarstvo spoljnih poslova, da on to nije činio samo na osnovu vaših informacija, već i na osnovu izveštaja obaveštajnih službi. Je li tako?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Tako je.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: ...ali on ne bi izveštavao o kretanju policije u blizini Glođana/Gllogjan ako ne bi imao pouzdane informacije o tome. Je li tako?

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Pa ima i drugih obaveštajnih izvora i moguće je da su oni to potvrdili.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Upravo tako.

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: I opet da kažem, da ja u stvari nemam uvida u te informacije i da je to uobičajena procedura, da ako je neko na terenu i ko tamo prikuplja informacije, da on nije uvek obavešten o tome i pitanje je da li se takve informacije mogu proveriti ...

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Nezavisno?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: ... nezavisno, ukoliko možete da dođete do tog kraja. A u ovoj prilici, kao što sam izvestio, pristup nije bio odobren, sasvim razumljivo, jer su operacije bile u toku.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Ali samo da bismo razjasnili, ova formulacija koju koristi ambasador Donnelly, koji ovde jasno pravi razliku između granatiranja s jedne strane i kretanja policije u blizini Glođana/Gllogjan s druge strane, taj izraz „pokreti policije“ bez obzira da li je tačan ili ne, to je izraz koji se šalje Londonu, da postoje pokreti policije na terenu blizu Glođana/Gllogjan, je li tako?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Da. Tako tu piše.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Da.

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Međutim ja to ne mogu da potvrdim, jer je to verovatno iz drugih izvora.

SUDIJA ORIE: Gospodine Emmerson, gledam na sat i ako možete da nađete pogodan trenutak. . .

ADVOKAT EMMERSON: Da. Samo da proverim nešto za trenutak časni Sude.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Pukovniče Crosland, samo još ovo na kraju. U izjavi koju ste vi dali u julu 2004. godine, govoreći o ovom dokumentu rekli ste, da se tu u načelu radilo o borbama oko Dečana/Dečan i da se sećate toga kao da su se tu vodile „žestoke borbe“, da citiram vaše reči. Dakle, da li je to tačan opis na osnovu onih informacija koje ste dobijali, da je tamo bilo velikih ofanzivnih operacija i da je bilo vojne aktivnosti i u području Glođan/Gllogjan?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Da gospodine. To se vidi iz mog izveštaja i kao što sam rekao Sudu, bilo je mnogo izveštaja koji su slati i usmeno i bezbednom telefonskom linijom. Mislim da se može reći, da je bilo veoma mnogo vojnih operacija u tom području.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Da. Hvala vam.

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

ADVOKAT EMMERSON: Da li bi ovo bio odgovarajući momenat?

SUDIJA ORIE: To bi bio odgovarajući momenat, ali pre toga samo da razjasnimo dve stvari. Ne sećam se da je P99 bilo usvojeno u spis i kako je to učinjeno. Vidim da nema prevoda, ali pošto vi unakrsno ispitujete bez pominjanja takvog prevoda, pretpostavljam da je to bilo prihvaćeno u spis kao dokument.

ADVOKAT EMMERSON: To je prihvaćeno.

(Odbrana se savetuje)

ADVOKAT EMMERSON: Časni Sude, da odgovorim na vaše pitanje o tome kako je to postalo P99. Mislim da se radi o jednom od dokumenata kome je juče ujutro dodeljen broj, a možda će me sekretar ispraviti.

SUDIJA ORIE: Pa iznenadilo bi me da je to bilo P99, jer smo već odavno prevazišli te brojeve.

ADVOKAT EMMERSON: Možda treba to da proverim.

SUDIJA ORIE: Pa mene to interesuje, zato što sam primetio da ne postoji taj dokument na jeziku, na kome dokazni predmeti obično moraju da budu.

ADVOKAT EMMERSON: Što se mog klijenta tiče to nije nikakav problem.

SUDIJA ORIE: U redu. Samo još nešto da kažem. Prva stranica tog dokumenta, poslednji red se ne vidi. Ako možete da dobavite bolji primerak, kako bi se to videlo, a isto tako da se unese u elektronsku sudnicu.

ADVOKAT EMMERSON: Kao što sam rekao, to je sistemski problem sa svim diplomatskim telegramima.

SUDIJA ORIE: U redu, napravićemo sada pauzu i nastavljamo s radom u 11 sati.

(pauza)

SUDIJA ORIE: Gospodine Emmerson, izvolite nastavite.

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

ADVOKAT EMMERSON: Hvala vam. Idemo sada na tabulator 18. Ovo je dokument koji je potrebno označiti za identifikaciju.

SUDIJA ORIE: Gospođo sekretar.

sekretar: Časni Sude, ovo je dokazni predmet D74 označen za identifikaciju.

SUDIJA ORIE: Hvala vam gospođo sekretar

ADVOKAT EMMERSON: Za zapisnik, to je naređenje iz komande Prištinskog korpusa. Potpisao ga je general-major Pavković. Nosi datum 10. jun. Zanima me jedna stvar. Na drugoj strani, 3. tačka „situacija sa jedinicama korpusa“.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Gospodine pukovniče, da li bi ovde 'korpus' označavao Prištinski korpus 3. Armije?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Pa unutar 3. Armije postoji jedna veća formacija 52. Prištinski korpus. To je verovatno korpus o kojem govori general Pavković. Dakle to je korpus stacioniran na Kosovu.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: I ovde se u ovom pasusu kaže da su tokom dana jedinice korpusa uspešno izvršavale zadatke i da je središnja tačka bila održavanje državne granice i komunikacija zapadno od glavnog puta. I onda nešto niže stoji „tokom dana oficiri i komande PrK u koordinaciji sa IKM stacionirali su jedinice KSJ na sledećim mestima“. Prvo recite da li znate šta je IKM?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Ne gospodine, ne znam.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: To je očigledno ...

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Koja je to strana? Druga od pet?

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Da. Dobro ako ne znate ovako odmah, saznaćemo to od nekog drugog.

SUDIJA ORIE: Gospodin Re.

TUŽILAC RE: To zapravo znači „istureno komandno mesto“. To je na prvoj strani.

ADVOKAT EMMERSON: Da gospodin Re je sasvim u pravu. Ta je skraćenica prevedena na prvoj strani kao istureno komandno mesto.

SUDIJA ORIE: Da. A KSJ je skraćenica koju prevodioci nisu znali. Da li vi pukovniče Crosland znate šta je KSJ?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Ne, nije mi poznata ta skraćena.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Dobro. Nakon toga opisuje se položaj raznih jedinica i pod tačkom 3. pomije se „72. specijalna brigada“. To je specijalna brigada „izviđačko diverzantska četa u području *Maja Coban*“ i nakon toga „25. CVP što možda znači četa vojne policije u području Radonjičkog/Radoniq jezera (podčinjena 52. bataljonu vojne policije). Sigurna i stabilna komunikacija uspostavljena je sa svim jedinicama“. Ovde se pominju dve formacije. Prvo, 25. četa vojne policije u području Radonjičkog/Radoniq jezera, koja je potčinjena 52. bataljonu vojne policije. Recite nam kako vi shvatate ovaj paragraf? Šta zapravo taj paragraf kaže?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Pa 72. specijalna brigada je jedna formacijska jedinica dovedena na Kosovo. To su znači trupe koje dolaze iz zapovedništva Vojske Jugoslavije, koje su inače stacionirane u Beogradu. One normalno ne čine deo 3. Armije ili 52. korpusa na Kosovu. Ova druga jedinica 25. četa vojne policije je po svemu sudeći jedna podjedinica 52. bataljona vojne policije.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Imajući u vidu da pre ovih tačaka stoji da su jedinice, koje se pominju stacionirane na sledećim mestima razmeštaja, i imajući u vidu da se u poslednjoj rečenici ove tačke govori o postavljanju sigurnih i stabilnih komunikacija, da li to znači da su na to mesto dovedene nekakve dodatne trupe, nekakva pojačanja, po vašem mišljenju?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Mislim da je to razumna pretpostavka. Treba imati na umu da je Radonjičko/Radoniq jezero bilo jedno značajno područje koje je trebalo da bude pod kontrolom srpskih snaga bezbednosti.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Mi znamo da su oni tamo bili stacionirani već neko vreme, jer ste ih vi i sami tamo videli kako granatiraju krajem jula?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Nisam siguran da je vojna policija grantirala.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Ne?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Neka druga jedinica je grantirala.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Da?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Tačno.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: A sada tabulator 22. To je takođe dokument Vojske Jugoslavije...

SUDIJA ORIE: Treba nam broj?

ADVOKAT EMMERSON: Da, treba nam broj.

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

SUDIJA ORIE: Gospođo sekretar.

sekretar: Časni Sude ovo je dokazni predmet D75 označen za identifikaciju.

SUDIJA ORIE: Hvala vam gospođo sekretar

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: To je dokument koji nosi datum 23. juna. Kroz ovo treba proći malo detaljnije. Pod naslovom „vrlo hitno komandantu“ u prvom paragrafu pominje se usmeno naređenje koje je izdao komandant 3. Armije i na osnovu tekućih potreba sa ciljem zauzimanja kote Radonjička/Radoniq Suka“. Da li znate šta bi ovde značilo to „kota Radonjička/Radoniq Suka“?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Pretpostavljam da je to važno mesto u taktičkom pogledu.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Ispod toga piše naređenje, opisuje se jedna formacija. Da vidimo šta tu piše. Dakle „formiranje privremene borbene grupe 5, BG-5, sa sledećim sastavom“. Prema tome, slažete se da je ovo naređenje, kojim se formira jedna nova privremena borbena grupa, BG-5 i u koju će onda biti obuhvaćene navedene komponente?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Izgleda da tako piše, gospodine.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Te komponente su sledeće: „komanda, vod za vezu, sanitetski vod iz 52. artiljerijske raketne brigade PVO“, to jest protiv-vazdušne raketne brigade. Zatim: „30/2 PAT što je 30 milimetarski vod sa duplom cevi. (dakle jedan vod iz 52. bVP artiljerijske anti-raketne brigade, pomoćni vod iz 52. bataljona vojne policije, nakon toga još i jedan 20/3 milimetarski vod o BOV-3 /iz BG-1). “ Da li možete ukratko da nam kažete šta se tu zapravo opisuje?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Pa izgleda da se protiv - vazдушna sredstva reorganizuju unutar jedne ove borbene grupe.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Da li se to onda odnosi i na sledeći red: „120 milimetarski minobacački vod iz 549. motorizovane brigade (treba ga povući iz 52. Bataljona vojne policije)“?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Da, mislim da je to tako.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: I zatim jedan mehanizovani vod iz M-80 bVP 243 motorizovane brigade (u rezervi na IKM)“, što je istureno komandno mesto. Znači ovo je relokacija snaga kako bi se stvorila nova borbena grupa 5. Za neku privremenu svrhu?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Da, izgleda da je tako.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: I svrha je da se zauzme jedna kota na terenu koji ima vojni značaj i to u području Radonjičke/Radoniq Suke?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Da, izgleda da je tako.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: I onda pri dnu vidimo takođe i dva pešadijska voda. Vidite li to?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Da.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Da bi nam to bilo jasno, koja je otprilike veličina tih pešadijskih odeljenja i u čemu je značaj toga da se radi baš o pešadijskim odeljenjima?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Pa odeljenje u američkoj terminologiji može imati negde između osam i 15 do 20 ljudi. U britanskoj vojsci mi imamo odeljenja kao sekcije i vodove. A mislim da je barem u američkoj upotrebi odeljenje nešto što ima od osam do 15 do 20 ljudi.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Dobro. To je pešadija. Da li vam to nešto kaže o tome šta će biti njihova funkcija u toj operaciji?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Pretpostavljam da su oni samo u svrhu zaštite ovih sredstva.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Kao kopnene trupe?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Da.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: I kad smo ranije govorili o tome, da li bi se očekivalo da oko artiljerijskih položaja postoje i neke kopnene trupe koje bi trebalo da uspostave neku vrstu obruča oko njega, da li vam ovaj dokument pomaže da zaključite nešto o tome?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Da. Izgleda da bi se to tako koristilo.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: I nešto niže, tačka 2. „razmestiti borbenu grupu 5. u sektor sela *Donji Bites* na Radonjičkoj/Radoniq Suki do 4 sata 23. juna 1998.“ Vidite li to?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Da.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: U koordiniranoj akciji sa 52. bVP i koristeći se Radonjičkom/Radoniq Sukom, sprečiti operacije DTS/sabotažnih i terorističkih snaga/ na osovinama Rznić/Irzniq – Glođan/Gllogjan - *Donji Bites* - Gornji Ratiš/Ratishi i Epërm - Donji Ratiš/Ratishi i Ultë – Rakoc/Rakoc, i Gramočelj/Gramacel- *Donji Bites*. " Dakle ovde imamo nekoliko osovina. Među njima je Rznić/Irzniq – Glođane/Gllogjan i Ratiš/Ratishi.

SUDIJA ORIE: Gospodine Emmerson, moram da vas zamolim da usporite, pogotovo kad čitate ovakve popise imena.

ADVOKAT EMMERSON: Da, naravno.

SUDIJA ORIE: Izvolite nastavite.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Da li se slažete pukovniče Crosland, da se ovde opisuje funkcija borbene grupe 5, a to je da se spreči OVK da operiše na ovim navedenim osovinama?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: To su pismena naređenja koje su trupe dobile.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Da.

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Da li je to sprovedeno ili su oni bili sprečeni u izvođenju tih uputstava, to je druga stvar.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Da, ali to je bila namera ovog razmeštaja?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Da, tako izgleda.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: I naravno sve ove osovine, ovde opisane su tačno u sredini onog područja koje ste vi označili na vašoj karti u blizini kanala?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Da.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: I kako je to onda borbena grupa 5. sprečila razmeštaj OVK i njihovo slobodno kretanje?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Pa to morate da pitate Vojsku Jugoslavije.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Da to razumem...

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Ako sam shvatio šta vi zapravo želite onda, kao što sam već govorio, ovde je bilo više nego dovoljno srpskih snaga da se sprovede ta operacija.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Da.

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Ja bih, uz dužno poštovanje, sugerisao da se vaše pitanje odnosi na njihovu sposobnost da izvedu takvu vrstu vojne operacije.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Ali kad govorimo o njihovim navedenim namerama, kad biste pokušali da te namere sprovedete u delo, onda bi trebalo da imate ili paramilitarnu antiterorističku policiju na terenu ili snajperiste koji mogu da pucaju na pripadnike OVK koji se kreću tim osovinama?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: S poštovanjem, gospodine, to je jedan način da se to obavi. Postoji više načina da se to obavi. Može da se napravi obruč. Ili na primer postoji jedna opcija, da tako kažem teška, da se koriste obične trupe ili pak možda jedna preciznija operacija da se oni stave u obruč i da se onda koriste avioni i helikopteri umesto da se ide u direktni napad, a to je obično bilo ono što su srpske snage radile.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Da se nadovežem na ovaj vaš odgovor. Ako recimo želite da odsečete grupu pobunjenika OVK u Glođanu/Gllogjan, koristeći taktiku koju ste vi opisali, onda bi njih trebalo staviti u obruč, zar ne?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Da.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Drugim rečima, morate biti sigurni da nema ni jednog pravca povlačenja koji je ostao slobodan?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Pa imali biste veću šansu za uspeh.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Da uhvatite i eliminišete?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Ako se to traži.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: I naravno iz geografije znamo koliko je u središtu njihovog interesovanja bio štab OVK u Glođanima/Gllogjan, ali i oni su takođe imali štab i u Jablanici/Jabllanicë.

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: To je tačno, gospodine.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Znači vojno gledano, ako okružujete Glođan/Gllogjan morate preseći liniju povlačenja prema Jablanici/Jabllanicë, zar ne?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Pa ako pokušate, i postignete taj cilj, onda da.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Da.

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Ali ako ste spremni da neki ljudi prođu i da nestanu iz raznih razloga, možete onda da im ostavite jedan put što bi moglo da bude od interesa za obe strane.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: To bi bilo strategija da se oni poteraju prema Jablanici/Jabllanicë?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Da.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Ako pokušate da im stavite obruč onda morate i da im presečete rutu?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Ukoliko to želite da postignete, bilo bi mudro da se to učini, da.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: A direktni put iz Glođan/Gllogjan u Jablanicu/Jabllanicë išao bi uz kanal?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Da.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: A ukoliko želite da presečete taj put za povlačenje morate da imate neki način da kontrolišete to područje, zar ne?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Da, ukoliko to želite da postignete.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Hvala vam.

SUDIJA ORIE: Gospodine Emmerson Moram da vam skrenem pažnju da u poslednjih 10. 15 pitanja odgovori su obično počinjali sa „ako je ovo tako“ „ako je ono tako“. „Ako želite postići ovo, onda bi možda bilo dobro ovo“ „mogli biste se poslužiti“ i tako dalje. Takvi odgovori su od ograničene vrednosti za Pretresno veće.

ADVOKAT EMMERSON: Razumem. Mogu li samo...

SUDIJA ORIE: Ja vas nisam odmah zaustavio...

ADVOKAT EMMERSON: Razumem. To bi se moglo reći za bilo koje naređenje Vojske Jugoslavije, jer je svako naređenje tek izjava o namerama, koju treba protumačiti u kontekstu i ne znamo u kojoj meri je to zapravo i izvedeno. Međutim znamo da je takva bila vojna strategija Vojske Jugoslavije, znamo koje su bile implikacije te strategije, tako da mislimo da će vam to ipak biti od neke pomoći.

SUDIJA ORIE: Da. Ali ipak želim da skrenem vašu pažnju na činjenicu da je Pretresno veće primetilo da se ovde nalazi toliko puno izjava koje počinju sa „ako ovo, ili ako ono“.

ADVOKAT EMMERSON: U redu.

SUDIJA ORIE: Izvolite nastavite.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Konačno u paragrafu 3. opisuje se ruta prema selu *Donji Bites* i kaže se da operacija treba da počne u 13. 30 23. juna. A u paragrafu 4. stoji „zauzimanje kote Radonjička /Radoniq Suka i sekcije u *Donjem Bitesu* sprovedeće SUP Đakovice/Gjakovë. “ Vidite li to?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Da, vidim.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Znači to je opet jedna zajednička operacija Vojske i MUP-a koja se ovde planira?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Da.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: I to je bilo u vreme kada su vama u Vojsci Jugoslavije rekli da takvih operacija nema. Je li to tačno?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: U to vreme oni su to poricali.

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Hvala.

ADVOKAT EMMERSON: Molim da sada pređemo na tabulator 23. To je dokument koji nije za javnost.

SUDIJA ORIE: Gospođo sekretar Tabulator 23 će biti?

sekretar: Časni Sude ovo je dokazni predmet D76 označen za identifikaciju.

SUDIJA ORIE: I pod pečatom.

ADVOKAT EMMERSON: Da.

SUDIJA ORIE: Sve što se ne pokazuje javnosti mora biti označeno za identifikaciju i pod pečatom. Izvolite nastavite.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Pukovniče Crosland, ovo je izveštaj o situaciji od 13. jula.

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Da, to tu piše.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Imam par pitanja o nekoliko pasusa. Na drugoj strani, negde pri sredini vidimo „10 juli 1998“ vidimo rutu vašeg puta, koju ću da pročitam za zapisnik. Komentar CLN“ „UČK područje Rudnika. Viđeno oko 30 pripadnika UČK, uključujući Nemce i Holanđane. Dva puta RPG 7 i rezervne bombe locirane na početnom VCP osim toga samo puške pištolji i bombe. UČK nije priznala veze među grupama. “ Šta znači ta poslednja rečenica „UČK u Rudniku nije priznala veze među grupama“?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Mislim da se sećam da sam ih ja pitao da li imaju radio veze između grupa i da su oni dali taj odgovor.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: A šta su te grupe?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: To su grupe oko Rudnika/Rudnik, što je dosta daleko od Peći/Pejė...

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Da.

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Na severnoj ruti prema Mitrovici/Mitrovicė.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Dobro. Idemo sada na dno druge strane.

„Peć/Pejė

- teški MUP/JSO tokom PM. Približno 150 svežih i teško naoružanih pripadnika JSO provezli se prema jugu kroz Peć/Pejė. Najverovatnije da drže područje oko Dečana/Dečan. Više pripadnika JSO viđeno kako se stalno voze oko Peći/Pejė, a drugi otvoreno

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

konzumiraju alkohol blizu BKS. Svi položaji MUP-a takođe dobili novo osoblje sa čistim uniformama. Nova lica na VCPS. 20 vozila u konvoju prošlo kroz VCP Prilep/Prelep na putu prema severu. Zadnje vozilo ispalilo dva rafala automatske paljbe u području Prilepa/Prilep“. I zatim u paragrafu 5: „bezobzirno razaranje. Sve dodatne posete u području Dečana/Dečan i Peći/Pejë nalazi da snage MUP i JSO nanose sve više i više štete time što nasumce pucaju na kuće, stambene i poslovne objekte i pljačkaju njihov sadržaj. Vojska Jugoslavije takođe učestvovala u nanošenju dalje štete u Crnojleju/Caratevë. “ i onda pri dnu. . .

ADVOKAT EMMERSON: Izvinite. . .

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: I onda pri dnu pod naslovom „neuobičajene snage“ pominje se teško naoružanje korišćeno u glavnom protiv ljudskih ciljeva. Da li vidite to?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Vidim, gospodine.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Još samo jedno ili dva dodatna pitanja. To je očigledno izveštaj čiji ste vi autor. Je li to tačno?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: U stvari to je potpisao David Landsman.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Razumem. Da li ste vi dali prilog za ovaj izveštaj?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Razlog zašto oklevam je da sam se vratio u Veliku Britaniju. . .

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Na venčanje vaše ćerke?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Da, tako je. Ali sam se vratio ovamo i složio bih se sa svim analizama koje su tu i mislim da se one oslanjaju na moje ostale izveštaje. Tako da tu nema ničeg neuobičajenog.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Ali ono što je jasno je da je došlo do novog priliva snaga u JSO. Je li to tačno?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: To je tačno gospodine.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: A kada se kaže „otvoreno konzumiraju alkohol blizu baraka“ da li je to neki novi fenomen?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Ne. Mislim da smo mi bili iznenađeni, budući da nije bilo mnogo vozila na putu, a oni su tako otvoreno pokazivali nedisciplinu.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Kada ste rekli da su pili, mislili ste da su pili alkohol. Je li to tačno?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Da, konzumacija alkohola i vojne operacije ne bi po mom skromnom mišljenju trebalo da idu zajedno.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Da. tabulator 24. . .

SUDIJA ORIE: Gospodine Emmerson.

ADVOKAT EMMERSON: Izvinite.

SUDIJA ORIE: Želeo bih da vam postavim jedno pitanje, koje vam je ranije postavljeno o obilasku od 10. jula. Ovde piše nešto što baš ne shvatam. Oko 30 pripadnika OVK viđeno, uključujući i pripadnike nemačke i holandske nacionalnosti. Odjednom se pojavljuju neki stranci i to mi nije jasno. Da li možete to da nam objasnite?

SVEDOK CROSLAND: Svakako časni Sude. Tokom 1998. godine kada sam obilazio celo Kosovo, mi smo svesno pokušavali da saznamo šta rade UČK, OVK, Oslobodilačka Vojska Kosova. Nekoliko puta kada bi nas zaustavila OVK, bilo je jasno da u njihovim redovima ima i stranaca.

SUDIJA ORIE: Da li su to bili plaćenici ili?

SVEDOK CROSLAND: Da, tako je. Imao sam i druge obaveštajne podatke koji su ukazivali nato da su stranci dolazili, da su prelazili iz Bosne na Kosovo.

SUDIJA ORIE: Hvala vam za ovo objašnjenje.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Nadovezaću se na ovo. Sudija Orije vas je pitao da li su to bili plaćenici. To bi podrazumevalo da su to bili ljudi koje je OVK plaćao, ili su to bili ljudi koji nisu bili po nacionalnosti kosovski Albanci, ali su tu došli dobrovoljno da se bore?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Razlog zašto oklevam u svom odgovoru je, da ne mogu da se tačno setim na osnovu obaveštajnih podataka da li su to bili plaćenici, tj. da li su bili plaćeni da se bore, ili su to bili plaćenici koji su radili neki drugi posao, tražili neki posao dok ne nađu neko drugo problematično područje gde bi mogli da rade kao plaćenici. Tako da ja ne mogu da kažem, da su bili plaćeni za to što su se borili. Ali kao što dobro znamo postoje ljudi koji idu sa jednog na drugo problematično mesto.

ADVOKAT EMMERSON: Da. Možemo li sada da pogledamo tabulator 24. To je još jedan dokument koji je potpisao pukovnik Lazarević, Načelnik Štaba. Datum je 15. juli 1998. godine. Treba da dobije broj u svrhu identifikacije.

SUDIJA ORIE: Gospodo sekretar.

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

sekretar: Časni Sude ovo je dokazni predmet D77 označen za identifikaciju.

SUDIJA ORIE: Hvala vam gospođo sekretar. Izvolite nastavite.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Pogledajte tačku 7. u kojoj se kaže da je sledeći izveštaj bio upućen komandama raznih bataljona: „od danas narednih sedam dana OVK planira da napadne Vojsku Jugoslavije u području Radonjičkog /Radoniq jezera, pošto se Vojska Jugoslavije tamo rasporedila kako bi sprečila ostvarenje njihovih ciljeva“. Da li vidite to?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Da.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Hvala lepo. Tabulator 25 ,molim.

ADVOKAT EMMERSON: To je dokument koji treba da se uvede od pečatom. To ne možemo da pokažemo javnosti. Treba da dobije broj u svrhu identifikacije.

SUDIJA ORIE: Gospođo sekretar.

sekretar: Časni Sude, ovo je dokazni predmet D78 označen za identifikaciju i pod pečatom.

SUDIJA ORIE: Hvala vam gospođo sekretar

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Ovo je izveštaj o situaciji od 30. jula. Je li to tačno?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Da, to piše na dokumentu.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: U rezimeu se opisuju različite teme koje su sadržaj ovog izveštaja, uključujući i napad kojem ste bili očevidac iz područja Radonjičkog /Radoniq jezera na različita sela, o čemu smo govorili kada ste poslednji put svedočili. Tada smo nakratko pogledali ovaj dokument, kako bismo utvrdili datum te operacije granatiranja kojoj ste vi bili svedok i koja je trajala četiri sata. Ako pogledamo još nekoliko aspekata tog izveštaja u poslednjoj rečenici ovog rezimea izražena je zabrinutost zbog sve većeg razvoja operacije i vi kažete „kako će srpske vlasti objasniti široka razaranja mesta i sela“. Je li to tačno?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Da, to je tačno.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Uopšteno govoreći, kao što sam rekao, mi smo gledali ovaj izveštaj ranije. On opisuje četvorosatno granatiranje kojem ste bili očevidac. Da li je tačno pukovniče Crosland da ste vi sa pukovnikom Ojdanićem pokrenuli ovo pitanje?

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Mislim da je to jedan od incidenata o kojem sam s njim razgovarao.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Da li je tačno da ste rekli šta ste videli, tačnije četiri sata direktne i indirektno paljbe na sela Junik/Junik, Prilep/Prelep, Rznić/Irznik i Glođane/Gllogjan, i rekli mu da mislite da je to stvorilo probleme bezbednosti i takođe humanitarne probleme. Da li se sećate da ste mu to rekli?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Mislim da se sećam upravo tih izraza ili nečega sličnog.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Da li se on složio s vama?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Ne mogu toga da se setim, da budem iskren, ali možda sam rekao u jednom od svojih izveštaja i kao što sam ranije rekao ja nemam nameru da zavaram Pretresno veće u bilo kom pogledu.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Dakle, vi ne možete da se setite?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Ja sam dao toliko izjava.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Shvatam, ali ne sećate se njegove reakcije na takvu vašu izjavu da je tu bilo upotrebe nesrazmerne sile?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Pa mislim da je postojala svest da se nastavlja nanošenje velike štete od strane snaga bezbednosti i njihovih operacija i oni su se nadali da će time na kraju uspostaviti red. Zato sam ja pokušao da ga upozorim na opasnost koja može da proizađe iz takve konkretne taktike. I mislim da je to bilo očigledno i da se to kasnije pokazalo u drugoj polovini 1998. godine.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Da pogledamo na kratko stranicu 3. Tu su različiti paragrafi Alpha, Bravo, Charlie, i tako dalje. Prvi Bravo „razaranje širokih razmera. Svako susedno selo na obe strane puta za Mališevo/Malishevë je pretrpelo tešku štetu. Kuće su zapaljene, garaže su namerno uništene“. I dalje „žetva kukuruza i vinogradi spaljeni, a životinje ubijene“. Da li je to nešto čemu ste lično prisustvovali?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Da. To je tačno. I kao što ste rekli to se pominje u Charlie. Grupa ambasadora je posetila to područje.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Da ogledamo sada 'Charlie'. Vi ste bili izgleda očevidac osam velikih buldožera i utovarivača koji išli u pravcu Prištine/Prishtinë. Da li ste uspeli da shvatite kakvu su funkciju imali ti buldožeri i rovokopači u Vojsci Jugoslavije i njenim operacijama na Kosovu?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Pa u mnogim slučajevima se to koristilo za postavljanje trenutnih fortifikacija i položaja za topove i artiljeriju i nije nužno služilo za

razaranje, na primer za uništavanje kuća buldožerima, tako da se isto tako moglo koristiti u defanzivne svrhe.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Da li ste ikada videli takve mašine korišćene u Prilepu/Prelep da bi se uništile kuće?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Ne sećam se toga.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Onda vas molim da pogledate tabulator 26.

ADVOKAT EMMERSON: To je isto dokument koji mora da se uvede pod pečatom. Ne može da se pokaže javnosti i treba da dobije broj u svrhu identifikacije.

SUDIJA ORIE: Gospođo sekretar

sekretar: Časni Sude ovo je dokazni predmet D79 označen za identifikaciju i pod pečatom.

SUDIJA ORIE: Hvala vam gospođo sekretar.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Ovo možemo relativno brzo da pogledamo. Ovo je izveštaj o situaciji od 7. avgusta. Je li to tačno?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Tako piše na dokumentu.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: I vi u ovom rezimeu pominjete „operaciju koja je u toku na Drenicu/Drenič, Junik/Junik i moguće Jablanica/Jabllanicë i sela severno ili južno od puta Peć/Pejë – Prištini/Prishtinë i puta Gornja Klina/Klinë rudnik Rakoš/Rakosh, koji su razoreni i naneta je velika šteta infrastrukturi“. To je slično onome što smo videli u drugim dokumentima. Želim samo da bude jasno. Reč je o 7. avgustu. Da li vam je bilo poznato da su se približno u ovo vreme srpske snage pripremale za zauzimanje Gložana/Gllogjan?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Kao što sam već rekao bilo je očigledno da se priprema neka vrsta velike operacije kojom je trebalo da se ostvare različiti ciljevi.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Videli smo u ovoj sudnici, i ako bude moguće tokom pauze, zamoliću vas da pogledate, da ne uzimamo sudsko vreme. Dakle mi smo videli jedan snimak BBC novinara koji su bili u Gložanima/Gllogjan i u Rzniću/Irznij i snimili su ga 11. i 12. avgusta.

ADVOKAT EMMERSON: Za zapisnik, to je dokazni predmet D69.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Tu se vide paravojne snage koje zauzimaju kontrolu nad tim područjem i ulaze u to područje. I ja bih samo želeo da znam da li se sada

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

sećate da su mnogobrojne srpske paravojne snage došle u to područje tokom prvih nekoliko dana avgusta, tačnije 11 i 12 avgusta?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Kao što sam već pokušao da kažem, operacija je bila u toku na obe strane tokom celog leta, ili tačnije proleća, leta i jeseni 1998. godine i da to sada povežem sa nekim konkretnim periodom, moj bi odgovor bio, ne, ne sećam se.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Mislio sam da li se konkretno sećate da su u prvoj polovini avgusta srpske vojne snage potpuno savladale OVK u Rzniću/Irznij i Glođanima/Gllogjan i potpuno ih proterale?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Ne sećam se toga u ovom trenutku. Ja sam možda napravio izveštaj u tom smislu.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Ja ne pokušavam da testiram vaše sećanje. Mi ne možemo da nađemo reference u vašem izveštaju, a nema sumnje da se to desilo.

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Oprostite što vas prekidam. Mislim da su neki izveštaji redigovani. Druge izveštaje je izvuklo Ministarstvo Odbrane ili koji već organ, časni Sude, tako da ja ne znam te procedure.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Dakle moguće je da postoji izveštaj koji se time bavi?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Da, moguće je da postoje praznine u izveštajima, tako da ja ne mogu da odgovorim na to pitanje.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Ja ću vas zamoliti da tokom pauze pet minuta posvetite gledanju tog snimka BBC da vidite da li će to na bilo koji način da osveži vaše sećanje. Neću više da trošim vreme na to.

SUDIJA ORIE: Postoje praktične stvari koje treba uraditi u vezi s tim gospodine Emmerson.

ADVOKAT EMMERSON: Ja sam to već pripremio, časni Sude.

SUDIJA ORIE: U redu. Gospodine Re, pretpostavljam da nema prigovora da svedok pogleda taj snimak, odnosno dokazni predmet D69?

TUŽILAC RE: Naravno da nema.

SUDIJA ORIE: U redu. Izvolite nastavite gospodine Emmerson

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Tabulator 27. u stvari gleda na drugu stranu onoga što se dešavalo u ovoj vojnoj operaciji koja je planirana i izvedena. To je dokument koji ne

treba da se uvodi pod pečatom i može da se pokaže javnosti, ali ga treba obeležiti u svrhu identifikacije.

SUDIJA ORIE: Gospođo sekretar.

sekretar: Časni Sude, to će biti dokazni predmet D80, obeležen u svrhu identifikacije.

SUDIJA ORIE: Hvala vam gospođo sekretar.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Dakle ovo je plan. Da li se sećate da li je ovo bilo borbeno naređenje ili nije?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Ne gospodine, ne sećam se. Mislim da je ovo bio plan ispisan rukom i to je učinio general Pavković. To je ono što su oni pokušavali da urade.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Dakle to je jedan opšti pregled vojnih ciljeva.

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Da.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Za zapisnik, to je od 1. avgusta 1998, je li tako?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Tako je.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: I odnosi se na sastanak zajedničke komande na Kosovu i Metohiji održan 31. jula 1998. godine u Prištini/Prishtinë i tada je odlučeno da se „pokrene treća faza plana 2. avgusta 1998. godine“. Prvo, recite nam da li ste vi tada u to vreme znali za postojanje zajedničke komande?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Mislim da sam to već ranije rekao Pretresnom veću, da bi bilo neuobičajeno da nije postojala zajednička komanda. Naravno vlasti nisu priznavale da je bila zajednička komanda.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Da li znate šta je ta treća faza plana koju pominje general Pavković?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Ne, nije mi poznato.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Da pogledamo detalje: odlučeno je „1. Da se unište centri terorističkih snaga u selima *Likavac* i *Ovčarevo/Ovčarevë*, i u selima *Jablanica/Jabllanicë* i *Glođane/Gillogjan*. I u selu *Smolica/Smolicë* tako što će se pokrenuti sinhronizovane operacije u područjima *Drenicu/Drenicë* i *Jablanica/Jabllanicë* i nastaviti sa blokadom sela *Junik/Junik* i *Jasić/Jasiq*“. Zatim daje direktivu „dovedite jedinice u OR“ a to je područje okupljanja 1. avgusta 1998 i počnite operacije rano ujutru 2 avgusta 1998“. Drugo, izvršiti psihološki pritisak na terorističke snage u selu *Junik/Junik* tako što će se nastaviti blokada. Da li vidite to pukovniče *Crosland*?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Da vidim.

SUDIJA ORIE: Gospodine Emmerson

ADVOKAT EMMERSON: Da.

SUDIJA ORIE: Možda se bez potrebe fokusirate na ono što je napisano rukom. Jedino što je napisano rukom je datum.

ADVOKAT EMMERSON: Da to je isti šablon koji smo već videli.

SUDIJA ORIE: Izvolite nastavite.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Da li znate da li je operacija ...

SUDIJA ORIE: Uzgred, gospodine Emmerson Moram da se ispravim. Kada sam rekao da je samo datum napisan rukom, to je samo broj, jer je i datum otkucan. Izvolite nastavite.

ADVOKAT EMMERSON: Da, hvala vam.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Da li znate da li je da li je početkom avgusta operacija za koju ste rekli da je planirana, da li je ona počela, da li su bili preduzeti neki koraci?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Na to mogu samo delimično da odgovorim, jer u izveštajima koji su napravljeni u to vreme, mislim da se vidi da su srpske snage bezbednosti pojačavale pritisak, kako bi se nešto učinilo s nestabilnom situacijom širom Kosova i Metohije i pomenuta su tri područja, a to su tri ključna područja u okviru te operacije.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Ja sam rekao pre par trenutaka da nije sporno, a postoji video snimak koji ćete videti da su do 11. avgusta srpske snage nadvladale OVK i zatvorile obruč oko Rznića/Irzniciq i Glođane/Gllogjan. Ono što ja pokušavam sada sa vama da ispitam preko ovih dokumenata je da vidimo na koji način se ta operacija pripremala nedelju ili dve pre toga.

ADVOKAT EMMERSON: Da li možemo sada da vidimo tabulator 28, a to je izveštaj komandanta Ćirkovića i tu se pominje plan o kom smo upravo govorili, 7. avgusta...

SUDIJA ORIE: Gospođo sekretar, to će biti broj?

sekretar: časni Sude to će biti dokazni predmet D81, obeležen u svrhu identifikacije.

SUDIJA ORIE: Hvala vam gospođo sekretar. Izvolite nastavite.

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Želeo bih samo da pogledamo paragraf 1. tog izveštaja od 7. avgusta upućenog Prištinskoj komandi „između 25. jula i 6. avgusta jedinice MUP-a su bile angažovane odlukom zajedničke komande za Kosovo i Metohiju duž sledećih pravaca“ i onda se pominju različiti pravci uključujući na dnu od sela Glođane/Gllogjan do sela Jablanica/Jabllanicë. Da li vidite to?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Da. Tako piše.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Naravno, mi smo o tome ranije govorili da bi se stiglo, od Glođana/Gllogjan do Jablanice/Jabllanicë, moralo se proći kroz područje gde je kanal. Je li tako?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: To je moguće gospodine, da.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Čini se na osnovu ovog paragrafa, zar ne, da su do 6. avgusta jedinice srpskog MUP-a već bile izvele operaciju duž ovih pravaca?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Da. prema ovom dokumentu, da.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Da pretpostavimo da je dokument autentičan, jer ovde nije reč o nameri, već o izveštaju o nečemu, što se već desilo. Da li se slažete s tim?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Da. Slažem se. Prva osovina operacije duž glavnog puta Prištini/Prishtinë - Peć/Pejë ...

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Da.

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: ... drugi kao što ste rekli je između Glođana/Gllogjan i Jablanice/Jabllanicë, jer to je prilično nejasno, jer to je pravac duž celog tog područja, koji bi mogao da prođe kroz područje kanala.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Da.

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Ali ne mora.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Ali područje kanala je najdirektniji pravac od Glođana/Gllogjan do Jablanice/Jabllanicë.

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Da.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Pogledajte sada tabulator 29. molim vas. To je snimljena odluka komandanta general - poručnika Pavkovića od 10. avgusta.

SUDIJA ORIE: Gospođo sekretar.

sekretar: Časni Sude, to će biti dokazni predmet D82, obeležen u svrhu identifikacije.

SUDIJA ORIE: Hvala vam gospođo sekretar. Izvolite nastavite.

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Jedna opšta sugestija, pre nego što ga detaljnije pogledamo, pukovniče Crosland. Ovo je završni napad koji je planiran na Glođane/Gllogjan I Rzniću/Irzniq nakon što je područje okolo obezbeđeno. Dakle, to su sada položaji nakon 6. avgusta. Presečen je pravac. Srpski položaji su uspostavljeni i ovo je sada dokument koji ukazuje na konačni plan da se uđe u ta dva sela. Pod 1. general Pavković kaže da je odlučio „sa snagama MUP-a i Vojske Jugoslavije uništiti uporišta DTS i uspostaviti kontrolu nad opštim sektorom sela: Crnobreg/Carrabreg - Rznić/Irzniq - Glođane/Gllogjan - Gramočelj/Gramacel – Prilep/Prelep, koristeći glavne snage duž pravca *Donji Bites - Savar - Šaptelj/Shaptej* - Glođane/Gllogjan i pravca *Gramočelj/ Gramacel - Babloć/ Baballoq* - Rastavica/Rastavicë, i dodatne snage duž pravca Crnobreg/ Carrabreg - Beleg/Beleg - Rznić/Irzniq i pravca Crnobreg/ Carrabreg – Prilep/Prelep sa sledećim ciljem: napadom i aktivnim operacijama na krilo i pozadinu diverzivnim operacijama uz podršku borbenih grupa Vojske Jugoslavije uništiti i potisnuti diverzantsko terorističke snage sa pravca Đakovica/Gjakovë – Dečani/Dečan - Peć/Pejë, a zatim uništiti neprijatelja u području Crnobreg/ Carrabreg - Rznić/Irzniq - Glođane/Gllogjan - Babloć/ Baballoq – Prilep/Prelep, i nakon toga zauzeti to područje i sprečiti dalje operacije diverzantsko terorističkih snaga. “ Da li vidite taj paragraf?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Da, gospodine.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: To je bila operacija opkoljavanja, zar ne?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Čini se da je to slučaj.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Reč je o procesu približavanja kopnom u periodu od dana u kojima se pojačavaju snage i kao što se vidi iz ovog dokumenta to se završava napadom ovih snaga sa svih strana, zar ne?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Pa to je ovde navedeno kao opšti cilj.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Ako pogledamo zadatke jedinica koji su ovde navedeni, da li možete d potvrdite za nas i za zapisnik, da BG-52 ima zadatak da podrži napad koji su pokrenule glavne snage 2. Odreda MUP-a i SAJ-a i PJP na pravac Glođani/Gllogjan - Šaptelj/Shaptej.

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Da, tako piše.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Zar nam to ne govori da je izdata direktiva da Vojska Jugoslavije treba direktno da učestvuje zajedno sa ove tri jedinice MUP-a i paravojnih snaga u području najbližem Glođanima/Gllogjan i na osovini Glođani/Gllogjan – Šaptelj/Shaptej?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Da, tako piše.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: I na sličan način vidimo saradnju između MUP-a PJP, SAJ-a i Vojske Jugoslavije na osovini Gramočelj/ Gramacel – Babloć/ Baballoq. Da li vidite to u tački 2. 2?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Da, tako je.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: U tački 2. 3. 1 Prva motorizovana brigada napada a s glavnim snagama duž osovine Gramocelj/ Gramacel - Glođani/Gllogjan i pomoćnim snagama duž pravca Gramocelj/ Gramacel, Dubrava/Dubravë, Šaptelj/Shaptej. Da li to vidite?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Da.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: U paragrafu... 1. Pominju se glavne i pomoćne snage. Imajući na umu da je reč o borbenom rasporedu u kome se navode, glavne snage, borbene snage, snage podrške, aktivne operativne snage i snage za blokadu, da li možete da nam pomognete u objašnjenju, koja je razlika između glavnih snaga i pomoćnih snaga u ovom borbenom planu?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Mislim da su, kako ste upravo pročitali Pretresnom veću, snage za napad snage koje su navedene u tački 2. a u paragrafu 3. su snage za borbenu podršku. U paragrafu 4. su takođe snage za borbenu podršku, a u paragrafu 5. za pozadinsku podršku.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Šta su snage za blokadu?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Ja bih pretpostavio da su to snage koje su postavljene spolja, da pokušaju da opkole i neredovne snage koje su se tu nalazile.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Dakle to pokazuje ono što se potvrđuje u ostatku dokumenta, da je bilo reč o operaciji opkoljavanja kao što ste objasnili ranije. Da li se slažete s tim?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Da, slažem se. Mislim da geografski raspored duž različitih geografskih osovina to pokazuje.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Da. hvala. Da pogledamo sada tabulator 30.

SUDIJA ORIE: Samo trenutak gospodine Emmerson

ADVOKAT EMMERSON: Izvinite.

SUDIJA ORIE: D82 po Pravilu 65 ter je dokument 492. Pod tim brojem nalaze se dva dokumenta za koje izgleda da su dva primerka istog dokumenta. Takođe imamo i prevode i da kažem prvo da jedan dokument počinje brojem K022-8031 pa sve do 8034. A drugi dokument nosi broj K035-6688 pa sve do 6691. Mada je očigledno da se radi o različitim

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

verzijama istog kucanog dokumenta, onaj prvi koji pominjem ima i nekih zabeleški pisanih rukom, a drugi koji sam pomenuo ima pečat u vrhu prve stranice. Iznenaduje to, što su prevodi isti. Jedan od prevoda samo pominje K022 dok drugi prevod u redu na dnu takođe pominje. Dakle osim one serije stanica koje počinju sa K022, pominje i stranice K035 koje sam pomenuo. Problem je u tome što su prevodi potpuno isti, kako se čini. Pominje se rukopis, a to se pojavljuje samo u verziji K022 . . . .

ADVOKAT EMMERSON: Da.

SUDIJA ORIE: Dok K0222 ima još neke zabeleške rukom, što se ne pominje u prevodu koji je identičan za oba dokumenta. Pretresno veće bi želelo da zna da li postoji neki poseban razlog zbog čega je rukopis. . . trebalo bi da bude jasno, obraćam se sada i vama gospodine Re, da bi trebalo da postoji samo jedan dokument koji ćemo koristiti.

ADVOKAT EMMERSON: Da.

SUDIJA ORIE: Bilo sa ili bez rukopisa. Naravno, ukoliko je rukopis relevantan trebalo bi da se i to nalazi na njemu. Ako je irelevantan onda može i bez toga i prevod u tom slučaju ne bi trebalo da pominje rukom pisani tekst, koji se ne pojavljuje na dokumentu. A ako ima rukom pisanih zabeleški u dokumentu, onda to treba da se pojavljuje svaki put kada je nešto dopisano rukom.

ADVOKAT EMMERSON: Da.

SUDIJA ORIE: Izvolite nastavite.

ADVOKAT EMMERSON: Hvala vam.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Molim da sada na kratko pogledamo tabulator 30. To je dokument koji smo nedavno gledali s još jednim svedokom. To je izveštaj ECMM posmatračke misije Evropske zajednice i to nije javni dokument. Mislim da ne treba da se pokazuje u javnosti. Tu se vide neposredne posledice ove operacije, čiji smo plan upravo gledali, a u prvom pasusu vidimo pod naslovom „UČK uporišta u Glođanu/Gllogjan i Rzniću/Irzniq uništena“, a zatim pod naslovom „Kosovo, glavna pitanja“ kaže se „Tim Peć/Pejë izveštava da je izvršen težak napad započet srpskom artiljerijom u kome je učestvovalo 80 tenkova protiv Glođana/Gllogjan, Rznića/Irzniq, Prilepa/Prelep (17 kilometara južno od Peći/Pejë) 12. avgusta. Glođane/Gllogjan i Rznić/Irzniq su potpuno uništeni“. Vidite li to?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Da.

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Da li možda znate da je to bilo u području kanala 8. septembra u onoj operaciji koju je takođe opisao KDOM. Moguće je da se radi o organizaciji koja je bila u timu Peć/Pejë posmatračke misije Evropske zajednice, koja je sebe nazivala KDOM. Da li je to tačno?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Pa moguće je.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Izvinite pogrešio sam, ako sam rekao tim Peć/Pejë. Mislio sam „tim Prizren/Prizren posmatračke misije Evropske zajednice“. Da li vam to pomaže da se priselite?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Ne razumem potpuno šta me pitate.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Pitam se, da kada pogledate ove materijale, da li vam to na bilo koji način pomaže da se priselite tog dela srpske ofanzive na Rznić/Irznj i Glođane/Gllogjanu avgustu mesecu?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Mislim da sam to već rekao.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: U redu.

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Izvinite me što ne razumem.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Ne, siguran sam da je moja greška.

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Ne razumem sasvim na šta ciljate jer ja sam rekao u više izveštaja, da smo mi odvedeni na lice mesta, videli smo da je tamo bilo žestokih borbi i Prilep/Prelep je sasvim sigurno bio dosta razoren.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Mislim da govorimo o različitim stvarima. Vi ste otišli 8. septembra i videli ste da se operacija nastavlja. Mi ćemo preći na to za koji trenutak. Međutim ova serija dokumenata govori, i onaj film koji ću vam prikazati, govore o operaciji koja je trajala čitav mesec pre u tom području, pre nego što ste vi dovedeni tamo, pod kontrolom srpske paravojne policije i pitam se da li vam to pomaže da se priselite činjenice da je postojala takva operacija tog meseca, koja je trajala i u ono vreme kada ste vi tamo otišli 8. septembra?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Mislim da jedino mogu da ponovim da su tamo vođene operacije svo to vreme i to tako što se išlo iz operacije u operaciju.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: U redu.

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Ali mislim da ništa više o tome ne mogu da kažem.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: U redu. Poslednji dokument koji sam želeo da vam predočim u ovoj seriji je u tabulatoru 31. i nosi datum 18. avgust.

ADVOKAT EMMERSON: Trebalo bi da dobije broj za identifikaciju. Radi se o naređenju koje je izdao general Pavković.

SUDIJA ORIE: Gospođo sekretar, to će biti broj?

sekretar: časni Sude to će biti dokazni predmet D83, obeležen u svrhu identifikacije.

SUDIJA ORIE: Hvala vam gospođo sekretar.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Razlog, pukovniče Crosland zašto ja postavljam sva ova pitanja o tom intervalu od mesec dana je zbog toga, što su te dve ofanzive vođene protiv ta dva sela i odnose se na deo ovog dokumenta. Vidimo 18. avgust, ako pogledate drugu stranicu pod tačkom 3. 9 kaže: „povući 52. Bvp/bombarderski puk iz Radonjičkog/Radoniq jezera u kasarnu 'Kosovski junaci' i prebaciti položaje MUP-a. Bataljon u staroj kasarni u Đakovici/Gjakovë, snage jedne čete treba da budu u pripravnosti za borbu protiv diverzantsko terorističkih snaga. Prebaciti artiljerijsku grupu 2 sa Radonjičkog/Radoniq jezera do garnizona u Peći/Pejë. Organizujte materijalna sredstva. Dati odmor borcima i zatim ih angažovati u okviru drugog naređenja. Odredite vreme kada će MUP preuzeti položaje ...“ idite li to?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Da.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Da li to znači, s obzirom da ste vi znali kakav je bio raspored snaga u području jezera, da je sve do sredine avgusta odluka bila da se povuku snage Vojske Jugoslavije i da se umesto njih tamo rasporede pripadnici vojne policije?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: To piše u ovom konkretnom dokumentu.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Da. Hvala. To je bio poslednji dokumenat iz ove serije o kojima sam želeo da vas pitam, a sada bih želeo da pređemo na neka pitanja o poseti kanalu.

ADVOKAT EMMERSON: Časni Sude, ne znam kakav je plan za ostatak jutra. Što se mene tiče ovo bi bio pravi momenat za pauzu. Kao što sam već ranije napomenuo gospodin Guy-Smith i ja smo se dogovorili u vezi s unakrsnim ispitivanjem i sigurno ćemo završiti između 15 do dva i dva.

SUDIJA ORIE: Nemam ništa protiv da se sada napravi pauza i posle nastavi, niti da pauzu imamo kasnije.

ADVOKAT EMMERSON: Što se mene tiče bilo bi dobro da sada napravimo pauzu, jer ću posle pauze početi s novom temom.

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

SUDIJA ORIE: U redu. Onda ćemo sada imati pauzu i vratićemo se u 25 do jedan.

(pauza)

SUDIJA ORIE: Gospodine Emmerson možete da nastavite.

ADVOKAT EMMERSON: Hvala vam. Samo da vam kažem časni Sude da me je gospodin Guy-Smith zamolio da vam kažem da će on imati samo nekoliko pitanja, ako ih uopšte bude, tako da ćemo završiti na vreme.

SUDIJA ORIE: U redu, a i mi smo se malo duže zadržali. Izvolite.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Pukovniče Crosland, vi ste imali prilike da pogledate snimak filma BBC od 11. i 12. Avgusta, pa bih hteo sada vas pitam nekoliko stvari o tome. Najpre, da se ne sećate da ste videli taj film ranije u to vreme?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Ne, gospodine. Ti prizori veoma podsećaju na ono što sam ja video vlastitim očima tog leta i jeseni 1998. godine.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Kao drugo, da vas pitam, srpske kopnene snage koje smo videli u ovom filmu, a koje su opisane kao pripadnici paravojne policije, nosili su dve vrste uniformi. Bilo je onih koji su imali plave uniforme sa redenicima za municiju, a isto tako i kamuflažne uniforme, a vidimo da neki nose i marame oko čela. U ovoj fazi, u leto, da li je bilo raznih grupa koje su se međusobno razlikovale, koje ste mogli da prepoznate? Dakle koji su to kontingenti bili u selu Rznić/Irznij i Glođan/Gllogjan koje smo videli u ovom filmu?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Mislim da su to bili PJP i JSO.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Hvala. I na kraju samo ovo: vidimo da su neki oficiri PJP i JSO imali neke žute vrpce na ramenu ... da li mogu da vas pitam da je u stvari razlog zašto su oni to nosili, bio samo to, da bi se sprečila prijateljska vatra. Drugim rečima da srpski pripadnici paravojnih snaga ne pucaju na druge pripadnike srpskih paravojnih snaga?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Pa svakako to je bilo zbog toga, da bi se izbegla prijateljska vatra.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Hvala. Sada bih hteo da porazgovaramo o 8. Septembru, dakle o onom danu kada ste vi posetili kanal. Kao prvo da vas pitam ovo: mislim da je tačno, da ste vi bili upozoreni od strane pripadnika KDOM na činjenicu da postoji mesto, za koje je rečeno, da je to masovna grobnica. Da li je to tačno?

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Iskren da budem, ne mogu da se setim da li je to bio neko iz KDOM-a ili lokalni MUP koji je došao kod nas. Mi smo u to vreme bili stacionirani u Đakovici/Gjakovë.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Kao što sam rekao, a rekao sam to u više navrata, meni ovde nije namera da ispitujem vaše sećanje, no da pogledamo tabulator 33. To je izveštaj koji govori o tome.

ADVOKAT EMMERSON: Potrebno je da se ovaj dokument obeleži za identifikacione potrebe i da se usvoji u spis pod pečatom, jer nije javne prirode.

SUDIJA ORIE: Gospođo sekretar.

sekretar: Časni Sude to će biti dokazni predmet D84, obeležen u svrhu identifikacije, pod pečatom.

SUDIJA ORIE: Hvala vam gospođo sekretar.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Ovo je izveštaj za 10. septembar i vidimo negde ne dve trećine stranice u donjem delu ...

(Pretnesno veće se savetuje)

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: ... da se govori o situaciji na Kosovu 8. i 9. septembra 1998. godine i pod tačkom 1. kaže se „Potencijalna masovna grobnica“, dva kilometra jugoistočno od Rznića/Irzniq, zatim se pominju koordinate „osam do 12 tela viđeno. Srbi tvrde da ih ima 40, zato što je 40 drugih ljudi nestalo. Pronađena kineska municija u tom području, što ukazuje na odgovornost OVK. Sledi autopsija. “ Da zastanemo ovde na trenutak. Možda je lakše, pre nego što vam postavim bilo koje pitanje da pogledate najpre na narednoj stranici paragraf 5. Kaže se „potencijalna grobnica na tački 081600B, septembra 1998. godine posetu organizovao KDOM . . . treba se sastati u Đakovici/Gjakovë kako bi nas ispratili do tog mesta. Prošli kroz Prilep/Prelep i Rzniću/Irzniq. Oba sela potpuno razorena. 90“ Pretpostavljam da je reč o procentima „kuća uništeno, zapaljeno seno. Teško naoružani pripadnici MUP/PJP/SAJ s Vojskom Jugoslavije, T55 i Praga kao podrška. Linija minobacača MUP 4 puta otvara vatru kao podrška iz Prilepa/Prelep. Na,“ pa onda se daju koordinate „osam do 112 tela primećeno. Neka od njih već u podmaklom stanju raspadanja, što ukazuje na starost od mesec dana. Druga tela svežija u vodi kanala i pod zemljom na strani kanala. Na delu kanala gde je betonski zid vidi se 15 tragova moguće egzekucije. Nema detalja ko su ti ljudi. Autopsija će uslediti. “ „komentar. Vojnici koji su učestvovali u ovoj operaciji očigledno i dalje operišu i nastoje da obezbede područje. Izgledali su umorni i iscrpljeni. “ Svedoče, pošto ste ponovo pogledali

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

ovaj dokument, ima više pitanja koja bih hteo da vam postavim o dokumentu a i o događajima koji se opisuju. Najpre, samo da se vratimo na opis koji tu dajete. Vi ste o tome govorili i u toku glavnog ispitivanja, pa neću na tome da se zadržavam. No šta je to što ste vi videli kada ste stigli u to područje? Da se vratim pre svega na pitanje kojim sam počeo. Pre svega da li vam ovo pomaže da se priselite toga, ko vam je u stvari prvi skrenuo pažnju na to? Da li je to bio neko iz KDOM-a?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Pa ako to piše tu gospodine, onda je to tačno.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Da li se sećate da li vam je bilo koji srpski zvaničnik rekao kada je otkriveno to mesto? Koliko vremena pre vaše posete?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Ne znam. Ne sećam se toka vremena.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: A da li je vaš utisak bio da ste dovedeni na to mesto neposredno ili uskoro po njegovom otkriću?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Mislim da bi se moglo tako reći.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: I to pre nego što su stigli sudski veštaci. Je li tako?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Ne mogu to da potvrdim, jer ja ne znam kako su njihovi forenzičari bili odeveni.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: U redu.

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Bilo je tamo ljudi za koje se činilo da prikupljaju dokaze. Da li su oni bili obučeni za sudske istrage, ne znam, tako da ne mogu to ni da potvrdim ni da negiram.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: U redu. Ne želim da odmah pređemo na kanal. Hteo bih da vas pitam još nešto o operaciji, dok ste tamo dolazili. Vi ste nam rekli u toku glavnog ispitivanja da je tamo bilo nekih 300 pripadnika srpskih združenih snaga koje su učestovale u operaciji, koju ste vi videli dok ste tamo dolazili. To je strana 2971, red 12. transkripta. Dakle, bilo je mnogo vojnika, koji su bili određeni za ovu operaciju. Da li je bilo kakvog otpora, odnosno uzвраćanja vatre iz Prilepa/Prelep i Rzniću/Irznij? Da li je ikoga bilo na toj strani?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Nije bilo uzvratne vatre, koliko je meni poznato.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Dakle pored paljevine i pljačkanja, vi ste rekli da ste u raznim prilikama videli da se i puca u kuće u Prilepu/Prelep. Čime se pucalo? Da li ličnim naoružanjem, da li teškim naoružanjem, tenkovima, čime?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Ako se dobro sećam, uglavnom je korišćeno lično naoružanje, automatske puške, mitraljezi. Međutim, bilo je sasvim jasno da je korišćeno i teže naoružanje, jer smo videli tragove udara mina u selima. Međutim, ako mogu da tako kažem, to selo je bilo napdnuto u više navrata, prema tome bilo je kumulativnih tragova štete.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: To je upravo ono šta sam hteo da vas pitam. Vi kažete da je Prilep/Prelep bio ne viši od 18 inči. Da je bio sraavljen sa zemljom. Je li tako?
SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Tako je.

SUDIJA ORIE: Samo momenat, molim vas. Ukoliko budete malo sporije govorili, neću morati ponovo da vas prekinem. Izvolite nastavite.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Kada ste svedočili u predmetu Limaj o ovom putovanju, to je na 1969. stranici transkripta, 11 red, vi ste rekli, kao što ste to činili i u drugim prilikama, da vam je bilo poznato da kada ste videli operaciju koja je vođena u Rzniću/Irznij u to vreme, da je to bio ili drugi ili treći put da su pripadnici JSO i SAJ čistili selo. Drugim rečima vi ste znali, da su oni već prethodno bili pregazili Rzniću/Irznij.
SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Da, ja sam već rekao Sudu da se to dešavalo širom Kosova.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Ja to razumem. Međutim važno je da se u ovom trenutku usredsredimo na Rzniću/Irznij, jer to je jasno iz vašeg svedočenja, da govorimo o Rzniću/Irznij. Kada ste videli operaciju u Rzniću/Irznij 8. Septembra, vi ste znali da to nije bilo prvi put da su pripadnici paravojsne policije pregazili to selo. Je li tačno?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Pa zato sam to i rekao gospodine i mislim da je razlog zašto sam to rekao taj, što na glavnom putu od Dečana/Dečan ka Đakovici/Gjakovë gde se prilazi Prilepu/Prelep je postojao kontrolni punkt MUP-a tokom čitavog leta, koji je bio napadnut i napadan u brojnim prilikama s te strane. Prema tome nije iznenađujuće da su srpske snage bezbednosti pokušale da unište i otklone taj problem.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: I da započnu vojne napade na Rznić/Irznij dakle ne samo na Prilep/Prelep gde je bio front, već i na Rznić/Irznij koji je bio izvan one crvene linije. To je ono sporno područje na vašoj karti. Je li tako?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Da. Prilep/Prelep je buvalno nekoliko metara udaljen od puta.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Da.

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: A Rznić/Irznij je...

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Malo dalje.

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Nekoliko kilometara dalje. To je bio pokušaj da se u području operacija obezbedi neka vrstu bezbednosne zone za srpske snage, tako da bi mogle da patroliraju tamo.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Međutim koliko ste vi razumeli, oni su povremeno osvajali Rzniću/Irzniq tokom leta. Je li tako?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Tako je.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Pretpostavljam da znate da je Rznić/Irzniq neposredno uz taj kanal. Odnosno da kanal ide neposredno pored, odnosno kroz Rznić/Irzniq.

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Kanal?

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Da.

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Ako se ja dobro sećam kanal je malo dalje ka istoku. Mislim da...

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Ako pratite...

SUDIJA ORIE: Gospodine Emmerson.

ADVOKAT EMMERSON: Izvinite.

SUDIJA ORIE: Izvolite nastavite, gospodine Emmerson

ADVOKAT EMMERSON: Da.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Mislim da možete da vidite kanal na ovom vašem planu i mislim da ako budete dalje pogledali, videćete da on manje više ulazi u Rznić/Irzniq.

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Pa ja sam upravo sada pregledao koordinate date za kanal.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Da.

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: ...to mesto, koje je istočno od Rznića/Irzniq, a kanal ide na severno, blizu Rznića/Irzniq, da.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Da li možete da Pretresnom veću kažete bilo šta o tome koliko puta vi očekujete ili mislite da je Rznić/Irzniq na ovaj način osvajan?

TUŽILAC RE: Imam prigovor na pitanje. Šta to zanči „očekujete“. Na osnovu čega ovaj svedok može uopšte reći. . .

ADVOKAT EMMERSON: Izvinite. Ja ću preformulisati pitanje. To je potpuno legitiman prigovor.

SUDIJA ORIE: Izvolite.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Vi ste svedočili, da ste vi shvatili u to vreme, da su srpske snage povremeno osvajale Rznić/Irznik tog leta pre onog trenutka kada ste vi otišli do kanala 8. septembra. Da li možete Pretresnom veću da nešto više kažete, šta vi podrazumevate pod „povremeno“?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Mislim da je savim jasno iz naloga za operacije da su Srbi imali velike i sposobne snage, koje su mogle da otpočnu operaciju izvan glavnog pravca napada, kako bi istovremeno pokrivali i Prilep/Prelep i Rznić/Irznik kad god su to hteli. Prema tome, pitanje je da li su to hteli. I kao što sam rekao, ta operacija se pretvorila u operaciju 'tante za kukuriku', gde se dešavalo da snage bezbednosti budu napadnute na glavnom putu, tu bi ljudi poginuli, a onda bi snage bezbednosti izvele kontranapad na razne načine. To je mogla da bude i neka komplikovana operacija, ili bi pak neki mesni komandant odlučio da uzme inicijativu u svoje ruke i da pokuša da uzvrati na tu terorističku aktivnost i sprovede operaciju čišćenja. To ne znači nužno da bi oni na bilo koji duži period mogli da drže kontrolu nad tom teritorijom.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Ne. Ali oni bi povremeno prikupljali snage i ulazili u poručje čak do Rznića/Irznik kako bi očistili taj kraj od OVK i otklonili pretnju koja je pretila glavnom putu?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Mislim da to čitate iz jednog od mojih iskaza.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Rezimiram.

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Da.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Ali, vi biste se složili s tim?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Da, gospodine.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Mislim da kada ste se vozili kroz Prilep/Prelep i Rznić/Irznik vi ste bili u crvenom *Land Roveru Defender*, koji je bio jasno obeležen britanskom zastavom i jasno označavao da je to konvoj međunarodnih diplomatskih posmatrača. Da li je to tačno?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Koliko se ja sećam, da.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Da li vas iznenađuje da su se te operacije nastavile uprkos međunarodnom prisustvu u tom kraju?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Mislim da sam to već rekao u ranijoj izjavi. Da.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: A to vas je iznenadilo, jer ste vi bili svedok velike neravnoteže snaga i bili ste iznenađeni da se to dešava pre nosom i pred očima međunarodnih diplomatskih predstavnika?

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Mislim da reč „iznenađenje“ nije viiše reč koju bih upotrebio. Nažalost to je bilo veoma uobičajeno, bez obzira da li je bilo svedoka ili ne. Čovek može da razume gnev i ljutnju, kada neko izgubi svoje ljude, kao što sam ja izgubio ljude u terorističkoj akciji. To ne znači da mi na bilo koji način opravdavamo ono što je tamo činjeno i ono što sam ja rekao u mnogo prilika. Dakle, ta akcija je bila veoma grubo izvedena, ali moramo imati u vidu koja vrsta vojnika je korišćena i kao što rekoh, to je bila žestoka borba između kosovskih Albanaca i srpskih snaga bezbednosti.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Da li mogu onda da vas pitam ovako: da li vas je iznenadilo, kao što ste ranije rekli, da je to rađeno u prisustvu diplomatskog konvoja koji je prolazio tuda? Da li to odražava vaš osećaj da je stvarno bilo šokantno da trupe. . . budu tako komotne u svom ponašanju pred očima međunarodnih posmatrača?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Izvinite. . .

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Da li ste vi to hteli da kažete?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Mislim da ono što sam hteo da kažem, da je uprkos, meni se čini, jednog korektnog i tačnog izveštaja u celini, da su uprkos tome, i srpske snage bezbednosti i OVK otvoreno kršili, . . . jedva da bi se to i moglo nazvati Ženevskim konvencijama, jer je to bilo daleko od toga.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Hvala. Da porazgovaramo sada o kanalu. To se nalazi u vašem izveštaju. Da pogledamo u pasusu 5, u poslednjem redu u tom delu teksta, vi kažete da vam nisu dati nikakvi podaci o identitetu bilo koga od tih pojedinaca čiji su ostaci viđeni u okolini kanala. Niko vam nije dao nikakve podatke o njihovom identitetu. Je li tako?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Ne. Srbi su samo rekli ... mislim da su to bili Srbi.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Da.

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Ali mislim da, kao što sam u mnogo navrata rekao, ja to ne mogu da potvrdim ...

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Ne.

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: ... jer ja nisam mrtvozornik.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: A oni nisu bili još uvek identifikovani, kada ste vi stigli tamo?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Ne tela su bila kao što sam rekao u vodi ili tamo gde su se zatekla.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: I ništa nije učinjeno, u svakom slučaju, vi niste videli, niti vam je pokazano, niti rečeno, da je bilo šta učinjeno, kako bi se ukonila ta tela, prikupili i identifikovali ti ostaci, koje ste vi videli prilikom posete 8. septembra?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Nije bilo nikakvog formalnog identifikovanja tela, poimence ili po nacionalnosti.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Dakle to su samo bila tela?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Da samo tela u tom konkretnom području kanala.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Mislim da ste vi u to vreme boravili u hotelu *Paštrik*. Je li tako?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Tako je.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Kasnije je tu bila orgnizovana jedna improvizovana mrtvačnica koja je bila u podrumu hotela *Paštrik*, ali u momentu kada ste vi stigli tamo 8. septembra tog nije tamo bilo?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Ne znam gospodine.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Niko od srpskih vlasti vam nije skrenuo pažnju na mrtvačnicu u hotelu *Paštik*?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Ne.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Ako pogledamo paragraf 1, to je rezime. Uprkos činjenici da je vama pokazano osam do 12 tela, vi ste tu zabeležili da su Srbi tvrdili da je bilo 40 tela, jer je 40 ljudi nestalo. Da li se vi toga tako sećate?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Tako piše tu gospodine,. Ti izveštaji su bili diktirani u diktafon, a zatim prekucavani, kada sam se vratio u Beograd. Prema tome, to su oni prvi izvorni izveštaji i oni su zabeleženi onoliko tačno, koliko sam se ja u to vreme toga sećao.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Pre nego što detaljnije o tome porazgovaramo, o onome što ste vi stvarno videli, da pogledamo samo dokument u tabulatoru 38. To je zapisnik sa sastanka zajedničke komande, koji smo imali prilike da vidimo, kada ste vi ovde bili prošli put. To je dokument, koji treba da bude obeležen u svrhu identifikacije.

SUDIJA ORIE: Gospođo sekretar, to će biti broj?

sekretar: časni Sude to će biti dokazni predmet D85, obeležen u svrhu identifikacije.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Svedoče, pogledajte molim vas stranicu 86. od 164. Da li vidite tu da na 86. stranici vidimo sednicu zajedničke komande za 4. septebmar

1998. Godine u 20 časova? Vidite li to? Dakle to je četiri dana pre nego što ste vi stigli na kanal. Je li tako?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Da.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Ako pogledamo sledeću stranicu, 87, pod gospodin Gajo, mislim da ste nam vi već rekli ranije da niste znali ko je David Gajić. Mislim da se to odnosi na Davida Gajića za koga vidimo iz zapsinika na drugoj stranici da je on bio pomoćnik načelnika za državnu bezbednost. Vidite li to što je uneto, tu stavku po rečima gospodin Gajo?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Da.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Državna bezbednost bi bila grana bezbednosnog aparata Srbije koja bi učestvovala u tajnim operacijama. Je li tako?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: To bi mogao da bude njihov zadatak.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Zatim kontraobaveštajne operacije i niz raznih operacija, koje bi mogle da obuhataju i sabotazu ili pak izvršenje krivičnih dela, kako bi se prebacila odgovornost na druge i tako dalje. Prema tome, svi oni bi u stvari delovali u okviru RDB-a?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Pa verovatno to jeste područje njihovog rada.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Ako sada pogledate petu tačku, tu se kaže, dakle to je zapsinik sa sastanka zajeničke komande od 4. septembra. Kaže se „u selu Ratiš/Ratishi, u blizini Dečana/Dečan nalazi se masovna grobnica (34 Srba, tri roma i tri Albanca)“.

Gospodine pukovniče Crosland, da li možete uopšte da nam objasnite, kako bi zajednička komanda mogla da zna broj i etničku pripadnost ostataka koji nisu pronađeni, sve do onog dana kada ste vi otišli da posetite to mesto 8. septembra?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Pa ja naravno ne mogu ništa o tome da kažem. Ako to tu piše mislim da bi pitanje trebalo da postavite gospodinu Gaju.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Da.

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Ukoliko je to tačno, to je teška optužba.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: ... želim da vas pitam nešto više o tome i nislim da ste vi ranije rekli na pitanje Tužilaštva da je po vašem mišljenju moguće da su Srbi učestvovali u podmetanju tela tamo, kako bi podstakli propagandu takve vrste i za to optužili OVK, kako bi ih diskreditovali u očima međunarodne zajednice. Ja ne tražim od vas da vi date mišljenje u vezi s tim, da li se to desilo ili nije, jer videćete iz ovog dokumenta, da vi niste u poziciji da imate sve relevantne informacije na raspolaganju, kao što će to imati Pretresno veće. Ali dok ste odgovarali na to pitanje Tužilaštva vi niste isključili tu mogućnosti i rekli ste „Srbi se nisu libili takvih prljavih propagandnih trikova u propagandne

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

svrhe. To su činili i ranije“. Želim da vas pitam, šta ste mislili pod tim da se Srbi nisu libili takvih prljavih trikova i da su to radili i ranije?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Kao što sam rekao, u toku tog vremenskog perioda, na Kosovu je bilo mnogo nasilnih dela koja su počinile obe strane i istovremeno je bio u toku i propagandni rat. Verovartno je to najprikladnija reč. I zbog toga sam dao tu izjavu koju ste upravo citirali. Rekao sam takođe, da se morala obaviti adekvatna i ovlašćena obdukcija, kako bi se došlo do nužnih dokaza, koji bi potkrepili prvobitnu tvrdnju Srba da je to bilo područje na kome je OVK izvršila masakr. Misliim da sam ja to jasno rekao u svojim izjavama, i bilo usmeno ili na drugi način, upozorio svog ambasadora i druge ljude da ovaj celi incident možda nije onakav kakvim su ga Srbi prikazali.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Dakle moguće je da je došlo do manipulisanja tim mestom zločina. Na to ste upozorili svog ambasadora na osnovu srpskih aktivnosti u prošlosti? Je li tako?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Pa kao što sam rekao, obe strane su ekonomisale istinom.

SUDIJA ORIE: Gospodine Emmerson gde možemo da nađemo tu izjavu o prljavim trikovima?

ADVOKAT EMMERSON: Da li mogu to kasnije da vam kažem.

SUDIJA ORIE: Da.

ADVOKAT EMMERSON: Ja sam vrlo jasno rekao. Ne tražim od svedoka da iznese svoje mišljenje.

SUDIJA ORIE: Da.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Ja sam samo želeo da znam gospodine Crosland, kada ste rekli da su Srbi to radili i ranije, možete li da nam date neke druge primere u kojima je bilo namernih manipulacija, bilo pre ili posle, kako bi se fabrikovala takva vrsta propagande?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Uz puno poštovanje, ne mogu sada da se setim. Kao što sam rekao, bilo je incidenata na obe strane i prvobitni dokazi su se pokazali drugačije, od onog kako se tvrdilo da postoje na mestu zločina. Rekao sam vam da sam ja bio vrlo oprezan, pre nego što bih izneo bilo kakve optužbe. Srpske operacije su se odvijale u tom području i nakon njih je traženo od srpskih bezbednosnih snaga da obezbede nepristrastan izveštaj o obdukciji, kako bi potkrepili svoju tvrdnju.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: I vi ste tražili da vam se dostavi takav izveštaj zar ne?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Ja sm to rekao u svojoj izjavi. Da.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: I mislim da je vaš stav bio, da ste vi rekli srpskim vlastima, da želite da se međunarodna zajednica upozna sa stvarnim dokazima i da je potrebno da istragu obave forenzičari „čistih ruku“. To je izraz koji ste vi upotrebili.

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Da, to piše u ovom izveštaju i to je ono što pokušavam sada da kažem.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Nikada niste dobili takvu informaciju?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Ne, koliko mi je poznato.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Ne. Možete li sada da pogledate tabulator 35. To je dokazni predmet D45. To je fotografija dva tela koja plutaju po kanalu.

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Izvinite da li ste rekli 35?

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: To bi trebalo da bude tabulator 35, da.

SUDIJA ORIE: To bi trebalo da bude D31, gospodine Emmerson, zar ne?

ADVOKAT EMMERSON: Izvinite. potpuno ste u pravu.

SUDIJA ORIE: Prema vašem spisku.

ADVOKAT EMMERSON: Reč je o dokaznom predmetu D31, a u tabulatoru 35A.

SUDIJA ORIE: Ne, 35 odgovara dokumentu D31, prema vašem spisku. A 35A odgovara dokumentu D45. Ovaj prvi dokument se opisuje kao fotografija tela, koja plutaju na vodi, a drugo je fotografija tela.

ADVOKAT EMMERSON: Da. Ja se izvinjavam, jer postoji jedna mala razlika u ovim fasciklama, ali sad sam to razrešio.

SUDIJA ORIE: Možda možemo da pogledamo ono što svedok gleda pa da verifikujemo da li je to to.

ADVOKAT EMMERSON: Da. Ja odavde vidim da svedok gleda pod tabulatorom 35, a to je D31.

SUDIJA ORIE: Da. Da li bismo to mogli da pokažemo na ekranu, molim.

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

ADVOKAT EMMERSON: Da.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Vi ste videli ovu fotografiju ili fotografiju sličnu ovoj fotografiji ranije?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Da.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: I ova dva tela se nalaze na približnom položaju, na kome ste vi videli da tela plutaju u kanalu. Je li tako?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Da. Pošto sam pod zakletvom, mogu samo da kažem da je bilo tela u kanalu.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Da.

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Ali ne mogu da budem ništa konkretniji u tom pogledu.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Shvatam. Ne želim da insistiram na više detalja, od onih koje možete da nam date. Ali bi bilo važno da dobijemo kolikogod možemo informacija od vas, za koje vi mislite da mogu da budu pouzdane. Ne znam da li vam je poznato ali ova tela se nikada nisu pojavila u forenzičkim izveštajima, koje je pripremio srpski forenzički tim. Zato želim da znam, da li, kada ste vi stigli tamo i videli ta tela koja plutaju, da li je učinjen bilo kakav ozbiljan napor, da se ta tela izvuku iz vode?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Kada smo mi stigli popodne tog dana, kao što sam rekao u svom prvobitnom izveštaju, bilo je između šest do 12 tela i neka su bila u vodi, a neka su bila na obalama kanala. Koliko ih je bilo u vodi...

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Vi ne znate.

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Nemoguće je reći.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Mislim da je to fer odgovor. Neka su bila u vodi. Ranije tokom vašeg iskaza, vi ste rekli da su bila bar tri tela u betonskom delu kanala, jedan u vodi i jedan u okolini nešto niže. To ste rekli kada ste svedočili tokom glavnog ispitivanja, ali nećemo da insistiramo na informacijama, koje ne možete da nam date sa punim pouzdanjem. Mogu li da vas pitam sledeće: jasno je da vi niste patolog, ali videli ste leševe u vašoj karijeri i ranije. Je li tako?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Nažalost, da.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Po vašoj proceni, ti leševi koje ste videli, to su bili leševi koji su bili stari do mesec dana. Moglo je biti i manje, ali do mesec dana?

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Kao što sam i napisao, shvatam šta vi hoćete da kažete, ali s obzirom na situaciju i visoku temperaturu, tela su mogla da se vrlo brzo raspadaju.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Ne, ja nigde ne ciljam. Ja samo hoću da pojasnimo. To su mogli da budu leševi koji su bili stari i manje od mesec dana. To su mogli da budu noviji leševi na osnovu onog što ste videli. Ali najstariji od njih nije mogao da bude stariji od mesec dana?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Ono što sam ja napisao u svom izveštaju, potrudio sam se da bude što tačnije. Ja nažalost nisam stručnjak za tako nešto. Znam kako izgledaju leševi, ali nisam stručnjak u tom području.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Naravno da niste. Ali to bi nas dovelo približno do ofanzive u Glodanu/Gllogjan i Rzniću/Irzniq. Vi ste pogledali taj film BBC-a. Je li tako?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Da. To bi moglo da nas vrati u vreme te ofanzive.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Vi ste pokupili neku municiju. Identifikovali ste da je reč o municiji kineske proizvodnje.

SUDIJA ORIE: Gospodine Emmerson

ADVOKAT EMMERSON: Izvinite.

SUDIJA ORIE: Pre nego što nastavite, možete li da nam kazete gde je vaš izvor za taj broj leševa. Gledam sada stranicu 2972.

ADVOKAT EMMERSON: Da, mogu.

SUDIJA ORIE: Tamo ne nalazim baš ono, što vi pominjete.

ADVOKAT EMMERSON: Stranica 2972, red 10. i onda nešto dalje 2977.

SUDIJA ORIE: Da. Možda sam propustio nešto. Dozvolite da pogledam.

ADVOKAT EMMERSON: 2977, red 8, sve do 2978, red 6.

SUDIJA ORIE: Da. Pročitaću. Izvolite nastavite.

ADVOKAT EMMERSON: Izvinite.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Dakle vi ste skupili jednu šaku čaura od metaka i činilo vam se da je reč o municiji kineske proizvodnje. Je li tako?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Tako je.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: I vaš prvobitni utisak je bio, da je to indikacija, da je OVK učestvovala u akcijama na kanalu. Je li tako?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Mislilo se da je OVK koristila tu municiju. Koliko se sećam, na Balkanu je municija dolazila iz svih delova sveta. To je moglo da ukazuje na aktivnost OVK.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Mislim da ste u jednoj od vaših izjava rekli, da nije bilo poznato, koliko ste bar vi bili upućeni, da su srpske snage koristile kinesku municiju. To nije bila činjenica koja bi bila poznata?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: To nije bila činjenica koja bi bila poznata.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Samo jedno pojašnjenje u ovom trenutku. Vi ste poslali te čaure municije u London i dobili ste odgovor. Bilo vam je postavljeno pitanje tokom glavnog ispitivanja, a moguće je, da je došlo do lapsusa u vašem odgovoru. Reč je o stranici 2973. Vi ste rekli: „koliko je meni poznato, kada su se rezultati vratili, rečeno je da je to bila albanska municija i to nije bilo iznenađenje“. Da li ste vi hteli da kažete kineska ili albanska?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Mislim da je oboje moguće...

TUŽILAC RE: Ne piše tako. Piše na strani... odgovor je bio: „, ne mogu sada da se setim. Municija je došla iz Albanije i to nije veliko iznenađenje“.

ADVOKAT EMMERSON: Da.

TUŽILAC RE: To je ono što piše.

ADVOKAT EMMERSON: Samo da pojasnimo. Reč je bila o kineskim čaurama, a kada vam je došao izveštaj s forenzičke analize u Londonu, šta vam je rečeno, da je to bila kineska municija ili ste dobili konkretnu informaciju o izvoru te municije?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Ako se dobro sećam rečeno je daje to bila kineska municija koja je izgleda došla iz Albanije, imajući na umu promene do kojih je došlo u Albaniji 1997. godine.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: U redu. Vi ste govorio propagandnim aktivnostima Srba. O tome da su pribegavali prljavim trikovima, kako bi uvukli drugu stranu u konflikt. Postaviću vam neka pitanja u vezi s tim. Da li ste ikada čuli da su srpske snage

dobile kinesku municiju? Da im je izdavana kineska municija, kako bi mogli da pripišu zločine tokom sukoba OVK?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Ja se tog ne sećam.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Možemo li sada da pogledamo tabulator 34.

ADVOKAT EMMERSON: To je dokument koji treba da bude označen za identifikaciju.

SUDIJA ORIE: Gospođo sekretar.

sekretar: časni Sude to će biti dokazni predmet D86, obeležen u svrhu identifikacije.

SUDIJA ORIE: Hvala vam gospođo sekretar.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Kao što možete da vidite pukovniče Crosland, to je plan zasede, koji je sačinio potpukovnik Đorđević i odnosi se na zasedu, do koje je došlo u januaru 1999. godine i pogledajmo pri vrhu, vidi se da je u ovoj operaciji učestvovala Služba državne bezbednosti i da je to trebalo da bude usmereno na teroriste u Jablanici/Jabllanicë i među drugim mestima i u Glodanu/Gllogjan. Da li vidite to?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Da, vidim.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Da li vidite pod naslovom „metod ezekucije“. To je operacija u kojoj je trebalo da učestvuju jedinice PJP, koje su kombinovale specijalne položaje za zasedu. Da li vidite to?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Da.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Ako sad pogledamo stranicu 3, da li vidite: „priprema za izvođenje“?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Da.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Pročitaću zbog zapisnika: „23 januara 1999. vođa voda i odeljenja PJP zajedno sa vođom sektora iz Čelopeka/Çallopek su izvršili izviđanje područja na mestima zasede. Vođa voda PJP će obezbediti bacače raketa i municiju priozvedenu u Kini, dok će neposredno pred izvršenje zadatka pregledati snage i upoznati ih sa planom i konkretnim zadacima!“. Da li vidite to?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Da, gospodine.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Nešto dalje se govori pod „oprema ,oružje i MTS materijalno tehnička sredstva“ Pripadnici PJP će nositi zelene maskirne uniforme, teške

čizme, pancir prsluke i biće opremljeni puškama dugih cevi sa BK“. To je borbena municija. Da li vidite to?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Da.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: ... „dok će svako odeljenje imati jedan ručni bacač raketa i 30 metaka proizvedenih u Kini“. Gospodine Crosland, da li možete da nam pomognete u tome koji je legitimni razlog, da se odeljenjima za zasede izdaju dva kompleta borbene municije i 30 metaka proizvedenih u Kini?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Pa to se čini vrlo čudnim. Jedina osoba koja bi mogla da odgovori na to pitanje je Đorđević.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Čini se čudnim, jer navođenje konkretno kineske municije, je nešto što bi osoba kao što ste vi mogla da protumači kao odgovornost OVK. Je li tako?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Da. To bi moglo da se koristi kao indikator.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: I to ste vi potpno primereno koristili kao indikator na lokaciji kod kanala. Je li tako?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Tako je. To sam i naveo.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Da li bi se to onda moglo uklopiti u ovo opšte pravilo prljavih trikova?

SUDIJA ORIE: Gospodine Emmerson. Samo trenutak. Izvolite nastavite.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Da li bi se to onda moglo uklopiti u ovo opšte pravilo prljavih trikova, koje ste vi pomenuli u vašoj izjavi svedoka, kada ste komentarisali da su takve stvari činjene i ranije?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Da, to bi bio vrlo efektivan dokaz te činjenice. Da.

ADVOKAT EMMERSON: Časni Sude, reč je o paragrafu 19. izjave od juna 2006. godine.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Imam samo još jedno ili dva pitanja u vezi s jednom drugom temom.

SUDIJA ORIE: Gospodine Emmerson, skraćenica MTS se pojavljuje. Čini se da nije jasno o čemu je reč, a prevodioci to nisu objasnili. Sugerisem vam da tražite pojašnjenje sledeće sugestije da su to "materijalno tehnicka sredstva," što bi bila opšta formulacija za vojnu opreenu. Ja nisam stručnjak. Nisam to čuo od stručnjaka, ali je tako sugerisno i možda bi to trebalo da se verifikuje.

ADVOKAT EMMERSON: Vrlo sam vam zahvalan i to ćemo i učiniti.

SUDIJA ORIE: Izvolite nastavite.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: U preostalih nekoliko minuta želeo bih da vam postavim još jedno ili dva pitanja. Prvo, svedočili ste tokom glavnog ispitivanja o datumu kada ste se prvi put sreli sa Ramušem Haradinajem u Glođanima/Gllogjan. Želim samo da vidim, da li mogu dalje da ispitam taj datum, jer kad vam je prvi put postavljeno pitanje u vezi s tim, vi ste rekli bez referenci sa izveštajem koji je u to vreme napavljen da vi ne možete da potvrdite datum. Možda se sećate, da niko od nas nije imao taj vaš izveštaj napravljen u to vreme, u kome je zabeležen taj susret. A onda u odsustvu tih zabeleški gospodin Re je tražio od vas, da odredite približno kad je došlo do tog prvog sastanka. Vaša je procena u to vreme bila, da ste mislili da je to možda bilo u martu ili aprilu. Želeo bih samo da vidim da li mogu dobro da shvatim u odsustvu tih zabeleški, ta procena, u kom stepenu je to približna procena? I kolika je margina greške u odnosu na datume koje ste nam vi naveli? Shvatam da vi ne možete da se setite tačnog datuma. Ja samo pokušavam da vidim koji su parametri te vaše približne procene. Prvo, da li možemo sa sigurnošću da prihvatimo da je vaš prvi sastanak sa Ramušem Haradinajem bio pre nego što ste otišli do kanala?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Tako je.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Vaša je procena bila mart ili april. Da li je to mogao da bude maj?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Mogao je da bude. Život se nastavio posle toga i bojim se da mi je taj detalj jednostavno izmakao.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: To i pokušavam da shvatim. Ja ne navodim konkretan datum, ali da li je to moglo da bude kasnije, u junu ili julu?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Ne, mislim da nije moglo da bude.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Da li možemo sada da pogledamo tabulator 21, da vidimo da li vam to pomaže? Ne kaže nam kada se taj sastanak desio. Ali nam možda govori da li se desio do 17 juna?

SUDIJA ORIE: Pretpostavljam da teba da se dodeli broj dokaznog predmeta i da to treba da bude uvedeno pod pečatom.

ADVOKAT EMMERSON: Da, dokazni predmet pod pečatom.

SUDIJA ORIE: Gospodo sekretar.

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

sekretar: Časni Sude, to će biti dokazni predmet D87, obeležen u svrhu identifikacije i pod pečatom.

SUDIJA ORIE: Hvala vam gospođo sekretar.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Želim da pogledate samo jedan pasus u tom dokumentu. Tabulator 21, da li vidite paragraf 4. Vi pominjete određene događaje u Mališevu/Malishevě na glavnom putu i onda nekih pet redova niže kažete „područje oko Glođana/Gllogjan istočno od Dečana/Dečan moglo je takođe biti pod kontrolom OVK, ali nije bilo dostupno strancima“. Da li vidite to?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Da, vidim.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: To je bio 17. juni. Da li mislite da je bilo moguće... izvinite samo da proverim datum. Reč je o 23. junu, izvinjavam se. Molim da se to ispravi u transkriptu. U tabulatoru 21. je 23. juni. Da li vam to pomaže? Jer ako kažete, da niste znali, da li su u to vreme Glođani/Gllogjan bili pod kontrolom OVK, jer stranci nisu imali pristup u tom području, da li bi to moglo da bude indikacija, da se vi niste u to vreme sastali sa gospodinom Haradinajem u Glođanima/Gllogjan?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Ne, gospodine. Prvo, ovo je telegram koji je potpisao David Landsman, koji je bio zamenika šefa misije i ja bih rekao da je reč o političkom komentaru o kontroli koju je imala OVK,

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: U redu.

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Tako da se bojim da se ne mogu složiti s vašom procenom.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: U redu. Kada ste svedočili tokom glavnog ispitivanja, mislili ste da je tokom prvog sastanka gospodin Haradinaj bio, kako ste vi to opisali, komandant područja Dukađin/Dukagjini. Reći ću vam sledeće: mi smo videli dokumente OVK, čija autentičnost nije sporna i vidi se da je gospodin Haradinaj izabran za komandanta područja Dukađin/Dukagjini upravo tog dana 23. juna. I ono što pokušavam da sada s vama istražim je, da li ste u vreme vašeg prvog sastanka bili u mogućnosti da opišete njegovu ulogu u okviru bilo koje formalne organizacione strukture ili ste jednostavno imali utisak da je on lokalni vođa?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Jedini način na koji ja mogu da na to dogovorim je, da u različitim izjavama koje sam dao, naveo sam da su drugi obaveštajni izvori pokušavali da sastave sliku moguće organizacije OVK. Oni među nama koji su boravili na Kosovu, su pokušavali da tome dodaju informacije, kao što su to radili svi, koji su bili deo te operacije prikupljanja obaveštajnih podataka, a neke od tih informacija su bile, a neke nisu bile potvrđene.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Da?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Ja zaista, iskreno govoreći ne mogu da budem konkretniji od toga.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Ne, upravo je to ono što sam ja želeo da utvrdimo. Koliko su bili široki ti parametri neizvesnosti. Mislim da su obaveštajni dokumenti na koje se vi pozivate, borbena naređenja i britanski vojni obaveštajni dokumenti, koje ste koristili u prošlosti.

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Tako je.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: I neki od njih su napravljeni sredinom leta. Je li tako?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Pa ako vi tako kažete. Žao mi je. Ja se toga ne sećam.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: U redu. Još dva kratka pitanja. U izjavi koju ste dali u martu ove godine rekli ste „početkom 1998. godine OVK u celini nije bila naročito dobro organizovana. U toj fazi OVK je bila više lokalno usredsređena“. Mene interesuje šta taj izraz „lokalno“ znači?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Mislim da ono što sam ja pokušao da ovde oslikam jeste slika obaveštajnih podataka, koje smo mi pokušali da sastavimo u jednoj vrlo teškoj i zahtevnoj situaciji i da su područja u kojima su tada delovale srpske bezbednosne snage, a reč je o područjima Drenica/Dreničë i zapadnom delu Kosova koji su posebno privlačili našu pažnju. Stoga smo pokušavali da dođemo do neke vrste formacije i likova koji su bili na određenim položajima, koje su možda imali a možda i ne.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Da. To je bilo sledeće pitanje koje sam želeo da vam postavim. I u stvari moje poslednje pitanje. U izjavi koju ste vi dali u junu 2006. rekli ste, citiraću pasus „činilo se da činovi i hijerarhija u OVK služe samo da se prikaže privid organizacije, nama predstavnicima međunarodne zajednice“. Mogu li da vas zamolim da ukratko objasnite šta ste pod tim mislili?

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Pa mislim da smo u tim prilikama, kada smo videli više formirana tela OVK oko Mališeva/Malishevë ili na drugim mestima, da je to učinjeno možda u propagandne svrhe, kao što bi to bilo koja druga organizacija uradila, prikazivali bi da su više organizovani nego što su bili.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Videli smo dokument od 23. juna na primer, a to je samo primer, gde se određenoj osobi pripisuje funkcija za atomsko, biološko i hemijsku odbranu unutar OVK.

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Iskreno se nadam da nije bilo takve osobe.

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Da li je to vrsta čina koji ste mali na umu?
SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Ne. Da govorimo ozbiljno. Obaveštajne službe moraju da pokušaju da obaveste svoje pretpostavljene o potencijalnoj opasnosti koja dolazi od konkretne organizacije i zbog toga mislim da je bilo razumno da se daju razumne procene - a ova procena o nuklearnom, biološkom i hemijskom ratu nije razumna procena – mnogo smislenije je bilo da se pokuša da se utvrdi, koje su sposobnosti ove organizacije. Morali smo da pokušamo da sastavimo tu obaveštajnu sliku, da bismo mogli da dođemo do realne procene, kako ne bismo preterivali u proceni njihovih sposobnosti, a da istovremeno pokušamo da jasno kažemo međunarodnoj zajednici, da je moguće da se Srbi suočavaju s ozbiljnim problemima.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Da.

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: A kao što znate do njih je i došlo.

ADVOKAT EMMERSON - PITANJE: Da.

SVEDOK CROSLAND - ODGOVOR: Tako, da smo se nadali da će naše obaveštajne procene biti i logične i tačne i smislene.

ADVOKAT EMMERSON: Da, izvinite. Gospodin Re želi da nešto razjasni.

SUDIJA ORIE: Gospodine Re.

TUŽILAC RE: Samo jedno pojašnjenje. U transkriptu na 3745. strani piše „načelnik biološke i hemijske odbrane“. Gospodin Emmerson je čitao iz nekog drugog dokumenta. Nigde se ne pominje atomska i nuklearna odbrana.

ADVOKAT EMMERSON: Postoje dva prevoda ovog dokumentaa. Ja nisam govorio nuklearna, već atomska, biološka i hemijska odbrana. Postoje dva prevoda ovog dokumenta jer postoje dva zapisnika sa sastanka. Mislim da će gospodin Re to moći da nađe. Možda ja grešim, ali želim da kažem da to nije moja greška. Možemo to da proverimo. Mogu li da kažem časni Sude da mi treba još pet minuta i mislim da ne možemo sada da završimo. Mogli bismo da završimo sutra ujutro.

SUDIJA ORIE: Gospodine Guy-Smith, koliko vam vremena treba?

ADVOKAT GUY-SMITH: Realno govoreći ako pregledam transkript verovatno neću imati pitanja.

SUDIJA ORIE: Da.

ADVOKAT GUY-SMITH: Ali ako budem postavljao pitanja...

SUDIJA ORIE: Ako se vaša procena promeni, molim vas da nas obavestite.

ADVOKAT GUY-SMITH: Naravno.

SUDIJA ORIE: Da li će pet minuta biti odobreno gospodinu Emmersonu može da zavisi i od vaših namera. Ovde nam je stalno ponavljano da je vaša procena vremena za danas bila u kombinaciji sa gospodinom Emmersonom. Stoga, ako budete želeli da postavljate pitanja svedoku sutra, mi bismo želeli da znamo koliko će nam to vremena oduzeti i da pritom vodimo računa, da treba da odlučimo o zahtevu gospodina Emmersona za dodatnih pet minuta.

ADVOKAT GUY-SMITH: Zašto ne bih to uradio sada, jer sam ...

SUDIJA ORIE: Drugo Pretresno veće čeka gospodine Guy-Smith, i mi pretpostavljamo da imate ozbiljne razloge da to učinite tako.

ADVOKAT GUY-SMITH: Dobro.

SUDIJA ORIE: Da. Pukovniče Crosland, završavamo za danas. Bez obzira na ovo što se dešavalo poslednjih dva, tri minuta ne treba da se bojite da ćemo vas sutra mnogo zadržati. Pretresno veće ne bi volelo ni da putujete tamo vamo. Želim da vas uputim da ne razgovarate ni sa kim o svedočenju koje ste do sada dali i o onome koje ćete dati sutra. Prekidamo s radom. Nastavljamo sutra 24. maja u devet sati u istoj sudnici.

Sednica je završena u 13.49 h.

Nastavlja se u četvrtak, 24. maja 2007. godine, u 09.00 h.

